יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראַשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 197 | Łódź, Sroda, 22 sierpnia 1934 r. | צוועלפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, יא אלול תרצ"ד | № 197

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

דער יודישער וועלט=קאָנגרעס

ווערט פאָרקומען אין הערבסט 1935

מין. באַרטו האָט צוגעשיקט א בעגריסונג צו דער וועלט=קאָנפערענץ

גענף, 21 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער נעכטיגער ערעפנונגס־זיצונג פון דער יודישער וועלט־קאָנפערענץ, האָט דער עקזעקוטיוו־מיטגליד יצחק גרינבוים, אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, צו שאַפען אַ קאַטעדרע ביים העברעאישען אוניווערזיטעט אויפ'ן נאָמען פון לעאָן מאָצקין ז"ל. פאַר גלוה פּראָבלעמען און מינדער־הייטס־רעכט.

אויף דער ערעפנונגס־זיצונג זענען צוו. אַנד. אויך געווען אַנוועזענד פאָרשטעהער פון פעלקער־בונד און דיפּלאָמאַטישען קאָרפּוס. צוזאַמען בעטייליגען זיך אין דער קאָנפערענץ 90 דעלעגאַטען פון קרוב 30 לענדער.

אויך איז בעשטימט געוואָרען דער ענדגילטיגער טערמין פון וועלט־קאָנגרעס, וועלכער וועט פאָרקומען אין הערבסט 1935.

גענף, 21 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער פראַנצויזישער אויסערן־מיניסטער לואי באַרטו האָט צוגעשיקט אַ בעגריסונגס־טעלעגראַמע צו דער ערעפנונגס־זיצונג פון דער וועלט־קאָנפערענץ.

גענף, 21 (ספּ. טעל.)

אויף דער פאַרמיטאָג־זיצונג פון דער יודישער וועלט־קאָנפערענץ זענען געהאַלטען געוואָרען 2 רעפעראַטען פון יעקב לעשטשינסקי, וועגען דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען און פון ד"ר זאלפהאָן וועגען דער ראַסען־טעאָריע.

שרעקליכע פערפלייצונג אין מאַנדזשוריע

הונדערטער מענשען זענען אומגעקומען

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

דער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף" מעלדעט פון דאירען, אַז א געוואַלדיגער שטורם־ווינד און רעגען האָט איבערגעריסען די טאַמעס אין אנטונג און פערפלייצט די נידריגע קווארטאַלען, 60 טויזענד מענשען געפינען זיך אָהן א דאַך איבער'ן קאָפּ און אָהן לעבענסמיטעל. ס'זענען אומגעקומען 700 מענשען, 1200 הייזער זענען פולשטענדיג פערניכטעט געוואָרען. אין שטאָט איז ערקלערט געוואָרען קריגסצושטאַנד.

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

פון מוקדען מעלדעט מען, אַז די באַהן־פערבינדונג צווישען מוקדען און אנטונג איז איבערגעריסען געוואָרען דורך דער פערפלייצונג.

אין טאָל פון טייך יאַן זענען אומגעקומען 500 מענשען. די שטאָט אנטונג געפינט זיך אונטער'ן וואַסער, די שאָדענס זענען זעהר גרויס.

בעת די געשעהענישע אין נתניה איז קיין אראַבער נישט דערהרגעט געוואָרען

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפיש)

ווי יט"א ווערט געוואויר איז נישט אמת די ידיעה, וואָס איז געווען אָנגעגעבן צוריק מיט עטליכע טעג, אַז בעת'ן איבערפאַל אין דער קאָלאָניע נתניה, זאָל האָבן פון די וואונדן געשטאָרבען אַן אַראַבישער סקויט. ער ליגט און געפינט זיך אין שפּיטאָל, זיין צושטאַנד איז נישט קיין ערנסטער.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, זענען 4 יונגעלייט געוואָרען אַרעסטירט, עס איז אָבער נישטאָ געגען זיי קיין שום פעסטע באַווייזן, אַז זיי זאָלען זיך האָבן בעטייליגט אין די צוזאַמענשטויסען. עס איז מעהר ווי זיכער, אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועלען זיי ווערן בעפרייט.

גרויסער שטורעם־ווינד אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

אויפ'ן מערב־ברעג פון ענגלאַנד איז פאָרגעקומען א שרעקליכער שטורם=ווינד, וועלכער האָט אָנגעמאַכט גרויסע חורבנות. אין קלעקפּאָל זענען עטליכע מענשען פערוואונדעט געוואָרען. די קאָמוניקאַציע איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. דאָס זעלבע איז אויך מיט'ן טעלעגראַף און טעלעפאָן.

ליטווינאָוו וועט זיין אין וואַרשא

אויפ'ן צוריקוועג קיין מאָסקווע

וואַרשא, 21 (טעלעפאָניש)

אין די דיפּלאָמאַטישע קרייזען שמועסט מען, אַז דער קאָמיסאַר פאַר אויסערן־ענינים ליטווינאָוו וועט זיך פערהאַלטען אין וואַרשא אויף זיין צוריקוועג און אָפּהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אויסערן־מיניסטער בעק.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
שערפּיען 37 (בענעדיקטא) .6
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטרימאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 10—1 בּמיטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע־פּרייז)

פאַר גאָלד, בריליאַנטען, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

די פּריוואַטע
7=קלאַסיגע מענער פאָלקס־שולע
„Nauka i Wychowanie"
פון לעהרער־קאָאָפּעראַטיוו אין לאָדז
מאַכט בעקאַנט, אַז די ווייטערדיגע איינשרייבונגען נעהמט אָן די קאַנצעלאַריע אויף פּילסודסקיעגאָ 62 (נעווזשנער לאָקאַל פון גימנאַזיום „וויערזשאַ") יעדען טאָג פון 10—1 און 5—8. — טעל. 245-97.
עס ווערט בעלערענט לויט די נייעסטע פּעדאַגאָגישע דערגרייכונגען יודישע למודים אין א ברייטען מאַסשטאַב. ביי דער שול איז טעטיג א מוסטערהאַפטע פרעבעל־שול.
דער לייטער ע. גאָלדשמיד.

דאַנקזאָגונג
איך דאַנק דערמיט דעם ה'
ד"ר רייכער
פאַר זיין גוטע בעהאַנדלונג און מיך גוט אויסקורירט פון א שווערער קראַנקהייט און ווינש איהם ווייטערען ערפאָלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט. מיט אַכטונג
לייביש דזשאַלאָווסקי

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגע, האַרץ און סקלעראָזע־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

כעמיש=באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
מ. שאַץ
לאָדז, פּעטריקאָווער 37.
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, אא.

פאַרק העלענאָוו
לאָדזשער יודיש. מוזיק־פעראיין „שיר"
שבת, דעם 25-טען אויגוסט 8.30 אָוונט קומט פאָר אין פאַרק העלענאָוו
א גרויסער קאָנצערט פון „שיר=כאָר"
אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פּילווישיס
ס'נעמען אָנטייל: דער „שיר־כאָר", פערגרעסערטער סימפאָנישער אָרקעסטער און די סאָליסטען פּרל. ס. קריפּיוניק (סאָפּראַן), ה. קאַרן (טענאָר) און ה. קאַליסקי (באַס).
אין פּראָגראַם: קלאַסישע מוזיק און יודישע פאָלקס=לידער.
בילעטען צום פּרייז פון 1.09, פאַר קינדער און שול=יוגענט 54 גר. שוין צו בעקומען אין לאָקאַל פון „שיר", נאַרוטאָוויטשאַ 32, און אין טאָג פון קאָנצערט ביי דער קאַסע פון „העלענאָוו".
איינגאַנג אין גאָרטען פון 3 א זייגער נאָכמ. פון 5—7 א סימפאָנישער קאָנצערט אונטער דער לייטונג פון ס. פּיעטרושקאַ. פון 7—8.30 — פערוויילונג.

עס ווערט געזוכט א וואוינונג
פון 3 צימערן און קיך מיט אַלע בעקוועהמליכקייטען אויפ'ן 1-טען אָדער 2. שטאָק אין דער געגענד פון פּיעטריקאָווער גאַס ביז נאַרוטאָ אָדער דערבייאיגע גאַסען העכסטענס אין רוג דזשעוויעצקיעגאָ פון פּיעטריק. גאַס. עווענטועלע ענטשעדיגונג פאַר א גוט קאָנסערווירטע וואוינונג. טעלעפאָנירען ביז 4 נאָכמ. 196-94 אָדער פערזענליכע פערשטענדיג $5^1/_2$–$4^1/_2$ נ"מ
ציגעל=גאַס 82, נאָמיאַסט.

בית ספר עברי מעורב בן 7 מחלקות
„יבנה"
7 = קלאַסיגע העברעאישע שולע
צגלנינה 41, טעל. 134-13.
די דירעקציע פון דער שולע איז מודיע, אַז עס ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען פון שילער און שילערינס אין אַלע 7 קלאַסען, ווי אויך אין גן־ילדים.
די קאַנצעלאַריע איז טעטיג פון 9—2 מיטאָג און פון 4—6 נאָכמ.

8-טונג שטריקער־מייסטער
היינט, מיטוואָך, דעם 22/8.34, פּינקטליך 7 אָוו. קומט פאָר אין פאַריינס־לאָקאַל פּילסודסקיעגאָ 69
א אַלגעמיינע
פערזאַמלונג
פון מיטגלידער און נישט מיטגלידער מיטן טאָג=אָרדנונג: די לאַגע אין פאַך אין צוזאַמענהאַנג מיט די יעצטיגע לוין־פאָדערונג. די פערוואַלטונג.

שלאָסעריי=
אַרבייטען
ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען, מעטאַל־בעאַרבייטונגען, מאַשינען־מיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

אין דער בעוואוסטער 7=קל. שולע פון
ש. זשעלאַנקאַ
פּילסודסקיעגאָ 70 (וואָסכאָדניאַ) פראָנט, 1 שטאָק
ווערען אָנגענומען שילער פון 5½ יאָהר אָן. אין דער שולע ווערט געלערנט א הויך שלגעמיינע למודים לויט'ן רעגירונגס־פּראָגראַם אַלע יודישע למודים אין גרויסען מאַסשטאַב. א גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף דער העברעאישער שפּראַך. אין דער V און VI קלאַס וועט אויך געלערנט ווערען די ענגלישע שפּראַך. דאָס פּערסאָנאַל בעשטעהט פון ערשטקלאַסיגע פּעדאַגאָגישע קרעפטען
איינשרייבונגען פון 10—2 און פון 3—8.
צוליב דעם קריזיס זענען די פּרייזען מעסיגע.

יאפאן וויל פערכאפן די מזרח-כינעזישע באהן

מיט דער הילף פון דער מאנדזשורישער מלוכה

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

אנ'אנגעזעהענע פערזענליכקייט פון דער יאפאנישער ארמעע האט ערקלערט א פאַ־שטעהער פון דער „האוואס"־אגענטור, אז די מיליטער־קרייזען האלטען די ענטדעקטע פלומרשטע פערשווערונג פון די סאוויעטישע באמטע אויף דער מזרח־כינעזישע באהנען פאר א געפעהרליכען ענין אויב די סאוויעטען וועלען ווייטער פיהרען זייער אקציע.

די יאפאנישע ארמעע האט שוין גענוג די סאוויעטישע אנגריפען און האלט פאר נויטיג צו וואַרנען מאסקווע.

ריגא, 21 (ספ. טעל.)

ווי ס'גיט איבער די סאוויעטישע אגענטור „טאסס" האט דער יאפאנישער אויסערן־מיניסטער הירָאטא ערקלערט, אז יאפאן וויל נישט פערכאפען די מזרח־כינעזישע באהן, דער מיניסטער האט זיך אבער אפגעזאגט פעסטצושטעלען, צי דאס וועט אויך נישט טון מאנדזשוריען. דער יאפאנישער מיניסטער האט געזאגט, אז מאנדזשוריען איז א זעלבסטשטענדיגע מלוכה און קען טון וואס זי וויל. „טאסס" האלט, אז דאס איז א באווייז אז יאפאן גרייט זיך צו פערכאפען די מזרח־כינעזישע באהן.

שרעקליכע וואלד־שרפות אין פראנקרייך און אמעריקא

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

די וואלד־שרפות אין דרום־מזרח פראנקרייך פערשפרייטען זיך מיט א געוואלדיגער שנעליגקייט, צו דער רעטונגס־אקציע האט מען געמוזט מאבילעזירען אפטיילונגען מיליטער און זשאנדארמעריע.

לאנדאן, 21 (ספ. טעל.)

אין קאליפארניע, וואשינגטאן און קאלומביא קומען פאר געוואלדיגע וואלד־שרפות, 10 טויזענד מענשען נעהמען אנטייל אין דער אקציע צו פערלעשען די שרפות

4 טויט־אורטיילען אין רוסלאנד פאר סאבאטאזש

בערלין, 21 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אינפארמאציע־ביורא טיילט מיט פון מאסקווא, אז אין טאשקענט איז פארגעקומען א פראצעס געגען 4 באמטע, וועלכע זענען באשול־דיגט געווארען אין סאבאטאזש און פערניכטען מא־שינען, אלע זענען פערמשפט געווארען אויף טויט.

15 באנדיטען בעפאלען א געפאנצערטען אויטא

און צוגערויבט 427 טויזענד דאלאר

ברוקלין, 21 (ספ. טעל.)

א באנדע פון 15 באנדיטען, בעוואפענט מיט האנד־פולעמיאטען האט אויסגעפיהרט א דרייסטען אנפאל אין מיטען העלען טאג אויף א געפאנצער־טען אויטא, מיט וועלכען מ'האט געפיהרט 427 טויזענד דאלאר. די באנדיטען האבען פלוצלינג ארומגערינגעלט דעם אויטא, אנגעהויבען צו שיסען און צוגערויבט די גאנצע סומע אין די אויגען פון פיל מענשען.

דער גאנצער אנפאל האט געדויערט 3 מינוט.

דער לאוויטשער „וואמפיר" פאר'ן געריכט

דער חברה־מאן ציהט איצט צוריק אלץ, אין וואס ער האט זיך שוין געהאט מודה געווען

וולאצלאוועק, 21 (טעלעפאניש)

דא האט זיך אנגעהויבען דער סענסאציא־נעלער פראצעס פון דעם אזוי־גערופענעם לאווי־טשער וואמפיר טאדעאוש ענשטיין, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין פערגוואלדיגען און ערמארדען 5 יונגע מיידלעך און סתם פערגוואלדיגען צעהנדליגער יונגע מיידלעך אין דער געגענד פון לאוויטש און וולאצלאוועק.

אין דער אויספארשונג האט ענשטיין זיך מודה געווען אין אלע פערברעכענס און אנגעוויזען גענוי די ערטער, וואו ער האט ערמארדעט און פערגוואלדיגט. איצט אויפ'ן געריכט ציהט ער אלץ צוריק און ערקלערט, אז ער האט קיין שום שייכות צו די ערטטישע מארדען, וועלכע מ'ווארפט איהם פאר. דער פראצעס דויערט ווייטער און האט א רויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע.

אויסגעטרוקענט איז שוין די ערד,

לאמיר אויסטרוקענען די טרערען...

צי העגנסט שוין אין דיין לאקאל אנ'אפצייכנונג (נאלעפקע) וואס בעשטעטיגט, אז דו האסט דיך בעשטייערט

לטובת די קרבנות פון דער פערפלייצונג?

דער אמת וועגען די געשעהענישען אין פיזדרי

און וואס ווייס די „גאזעטא ווארשאווסקא" וועגען דעם צו דערצעהלען

ווארשא, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די בעקטיגע „גאזעטא־ווארשאווסקא, האט געבראכט א ידיעה פון שטעטעל פיזדרי (קאניגער קרייז), אז בעת'ן יאהרמארק זענען יודישע מארק־הענדלער בעפאלען די ארטיגע קריסטליכע בעפעל־קערונג און רעזולטאט פון וועלכען עס זענען פער־וואונדעט געווארען עטליכע קריסטען".

ווי יט"א ווערט אינפארמירט, איז די מעשה פון אנהויב אן פאלש איבערגעגעבען, און שטעלט זיך פאר אזוי:

בעת די יודישע הענדלער האבען אנגע־הויבען צוזאמענצופאהרען זיך אויפ'ן מארק, האבען עטליכע אנטיסעמיטען גערופען ארויסצואפען פון א יודישע פוהר א פעקעל מיט סחורה, ווען דער אייגענטימער פון פעקעל סחורה האט גע־שטעלט א ווידערשטאנד האבען די אנטיסעמיטען גענומען שלאגען די יודען און דעמאלירט עטליכע סטראגאנעס. 6 יודען זענען פערוואונדעט געווארען, דער שאדען בעטרעפט 1200 זל.

די אנקומענדע פאליציי האט ארעסטירט 14 אנטיסעמיטען צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך עטליכע מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי.

פראצעס געגען 22 נאציאנאל־סאציאליסטען אין עסטרייך

וויען, 21 (יפ. טעל.)

פאר'ן היגען מיליטער־געריכט האט זיך היינט אנגעהויבען דער פראצעס געגען 22 נאציאנאל־סאציאליסטען פון בורגענלאנד, וועלכע האבען אנ־טיילגענומען אין יולי־אטענטאט. דער פראצעס וועט דויערען עטליכע טעג.

רעוויזיאניסטישער צוזאמענפאר אין ארץ־ישראל

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

אין תל־אביב איז היינט ערעפענט געווארען דער צוזאמענפאהר פון רעוויזיאניסטען פון גאנץ ארץ־ישראל. אין דער ערעפנונג האבען זיך בע־טייליגט 1000 פערזאן. עס זענען ארויסגעשיקט געווארען דעפעשען צו זשאבאטינסקי'ן א. א.

פוילישער אמבאסאדאר ביים פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

דער פלאט־מיניסטער פעטרי, וועלכער פער־טרעט איצט דעם אויסערן־מיניסטער בארטו האט היינט אויפגענומען דעם פוילישען אמבאסאדאר כלאפאווסקי און מיט איהם אפגעהאלטען א לענ־גערע קאנפערענץ.

א נייע קאנפערענץ פון די באלטישע מלוכות

וועט בקרוב פארקומען

ריגא, 21 (ספ. טעל.)

אין דער נאהענטסטער צייט וועט פארקומען א נייע קאנפערענץ פון די פארשטעהער פון לאט־ווע, עסטלאנד און ליטע וועגען די בעציהונגען צווישען די דאזיגע 3 מלוכות. די קאנפערענץ וועט פארקומען אין טאלין, דער טערמין איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פערפלייצונג אין אלזשיר

אלזשיר, 21 (ספ. טעל.)

אין דער געגענד פון סיסאארסא איז פארגע־קומען א גרויסע פערפלייצונג. ס'זענען פערהאן פיל מענשליכע קרבנות. די שאדענס בעטרעפען ביז איצט א מיליאן פראנק.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 22־טען אויגוסט 1934

6,30 פריהמארגען אוידיציע, 6,35 פליטען, 6,38 גימנאסטיק, 6,53 פליטען, 7,05 פריהמאר־גען צייטונג, 7,10 פליטען, 7,20 הויז־ווירטשאפט, 7,25 פערשידענעס, 7,35 טאג־פראגראם, 11,57 צייט־סיגנאל. 12,03 וועטער, 12,05 פרעסע, 12,10 פליטען, 1 מיטאג צייטונג, 1,05 קאנצערט, 2 עקספארט קאמוניקאטען, 2,05 האנדעלס קאמוני־קאטען, 4 קאנצערט פון לייכטע מוזיק, 5 בריף פון א קינד, 5,15 סאליסטען קאנצערט, 6 צווישען ביכער, 6,15 קאנצערט, 6,55 טעאטער רעפער־טואר, 7 פערשידענעס, 7,10 פראגראם אויף מאר־גען, 7,15 פליטען, 7.50 ספארט, 8 אויסדער־וועהלטע גערזאנקען, 8,02 אקטועלער פעליעטאן, 8,12 קאנצערט, 8,50 אווענד צייטונג, 9 „צאפ־שטיק", 9,02 פליטען, 9,12 קאנצערט, 10 ליטע־רארישע פערטיל שעה, 10,15 טאנץ מוזיק, 11 וועטער.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	86.00
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		–	43.80
4 „	דאלארובקא		–	53.60
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			68.75
5 „	ווארשאווער ס.־ב. 1934			61.50
5 „	לאדזער		. .	53.00
ענגלישער פונט	–	–	–	26 62
דאלאר אפיצ. 5.22.75	נישט אפיצ.		–	5.16
גאלד־דאלאר	–	–	–	8.93
גאלד־רובל	–	–	–	4.60
דייטשער מארק	–	–	–	1.96

Doktór KLINGER

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע און ווענערישע קראנקהייטען

Andrzeja 2, tel. 132-28

נעמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אוו., זונטאג און פייערטאג פון 10 ביז 12.

W zreorganizowanym wydziale **„Safes"**

BANKU HANDLOWEGO w ŁODZI

SP. AKC. (KOŚCIUSZKI Nr. 15)

została otwarta dla wygody Sz. Klienteli

Przechowalnia,

przyjmująca za niewielką opłatę na przechowanie różne przedmioty w opieczętowanych kufrach, walizach i t. p., co jest szczególnie dogodne dla osób, udających się **w podróż, na letniska i t. d.**

עסטרייכישער קאנצלער אין איטאליען

דער פרעזידענט אויפ'ן עסטרייכישען טראן האט גערעדט מיט מוסאליני

רוים, 21 (ספ. טעל.)

פאר זיין אפפאהר קיין פלארענץ האט דער עסטרייכישער קאנצלער ד"ר שושניג ערקלערט אין א געשפרעך מיט צייטונגס־מיטארבייטער, אז זיין רעגירונג וועט בלייבען טריי דער פאליטישער ליניע און דער ירושה, וועלכע זי האט בעקומען נאכ'ן דערהרגעטען דאלפוס, די עסטרייכישע רע־גירונג וועט רעאליזירען די פאליטישע און עקא־נאמישע צילען, פאר וועלכע ס'האט געקעמפט דאלפוס. די רעגירונג האט אונטערגענומען אלע שריט, כדי צו דערשטיקען די טעראריסטישע אקציע און צו זיכערען די אומאפהענגיגקייט פון עסטרייך. ווייטער האט שושניג ערקלערט, אז פון זיין גע־שפרעך מיט מוסאליני'ן דארף מען נישט ערווארטען קיין שום איבערראשונג.

פלארענץ, 21 (ספ. טעל.)

דער עסטרייכישער קאנצלער ד"ר שושניג איז פייערליך אויפגענומען געווארען, אויפ'ן באהן־הויף איז געווען מוסאליני אליין.

לאנדאן, 21 (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז דער קרוינ־פרינץ אטא האבסבורג האט געהאט א קורצען גע־שפרעך מיט מוסאליני'ן. מוסאליני האט זיך נישט קלאהר ארויסגעזאגט וועגען דער מעגליכקייט, אז אטא האבסבורג זאל פערנעהמען דעם עסטרייכישען טראן, דאגעגען האט זיך דער איטאליענישער פרעמיער קאטעגאריש ארויסגעזאגט געגען פראיי־ניגען עסטרייך מיט אונגארן אונטער דער האבס־בורגער קרוין.

פלארענץ, 21 (ספ. טעל.)

ס'איז פערעפענטליכט געווארען פאלגענדער אפיציעלער קאמוניקאט: צווישען מוסאליני און עסטרייכישען קאנצלער שושניג זענען פארגעקומען צוויי קאנפערענצען, וועלכע האבען געדויערט 3 שעה. ס'זענען ארומגערעדט געווארען פראגען, וועלכע אינטערעסירען ביידע מלוכות אין דער פא־ליטישער, ווירטשאפטליכער און קולטורעלען הינ־זיכט. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די אומ־אפהענגיגקייט פון עסטרייך מוז געזיכערט ווערען.

פון די קאמפעטענסטע קרייזען פערזיכערט מען, אז די פראגע וועגען צוריקקעהרען פון די האבסבורגער אויפ'ן עסטרייכישען טראן איז בעת די קאנפערענצען נישט בעריהרט געווארען.

נאר געציילטע גאסטשפילן פון טעאטער

„אראראט"

קינסטל. אנפ. משה בראדערזאן.

היינט, מיטוואך, 9.30 אוונט

פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל. | גרויסע פאפול. פארשטעלונג

רעוואלוציע־פראגראם א. ב.

זאל „פילהארמאניע"

נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84.

א געלעכטער איז א זייט...

די שענסטע און בעסטע נומערן פון 30 פראגראמען. דירעקטאר: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. קאמפאזיטאר: וול. גאדיק. בינע־לייטונג: ב. שווארצשטיין, מוזיק־לייטונג: ה. רובין, טעכנ.־לייטונג: מ. קאן.

בולעטען אין קאסע פון „פילהארמאניע".

די קאריערע פון אדאלף היטלער

אזא פולקייט פון מאכט האט נאך קיינער נישט פערמאגט

פון שטאנדפונקט פון ריין מענשליכער דערגרייכונג איז די קאריערע פון אדאלף היטלערן די גלענצענדסטע אין דער מענשליכער געשיכטע: לגבי דער דאזיגער קאריערע ווערט בלאס אפילו די העכסטע קאריערע, וואס איז באקאנט די קאריערע פון נאפאלעאנען.

ביזן סוף פון יאהר 1932 איז ער געווען איינער פון די פארטיי=פיהרער. אין אנהויב פון יאהר 1933 בעקומט ער אלס פיהרער פון דער שטארקסטער פארטיי די מיסיע צו שאפען דעם קאבינעט און ווערט דייטשער קאנצלער אין א קאאליציע=רעגירונג, ווייל א טייל פון די פארטפעלען בעהאלטען פאר זיך די פארשטייער פון דער דייטש נאציאנאלער פארטיי.

נאך דריי חדשים איז היטלער שוין שעף פון א ריינער נאציאנאל-סאציאליסטישער רעגירונג, וועלכע בעשטייט פון מיניסטארען, וואס זענען פערבונדען מיט היטלערן דורך דער שבועה פון געטריישאפט און אונבעדינגטער געהארכזאמקייט, ער איז דיקטאטאר אין פולען זין פון ווארט, בפרט אז ער בעזיצט ווייטגייענדיגסטע געזעצגעבערישע פולמאכטען.

אין דייטשלאנד ווערען פונאנדערגעשריבען נייע וואהלען. דער נייער פארלאמענט בעשטייט אויסשליסליך פון נאציאנאל=סאציאליסטען, וועלכע זענען אינגאנצען אונטערגעווארפען דעם קאנצלער, און דורך א שבועה זענען זיי פערבונדען און מחויב צו אבסאלוטער געהארכזאמקייט. די רעכט פון פארלאמענט גייען פאקטיש אריבער צו היטלערן. היטלער קאנצענטרירט אין זיינע הענד סיי די געזעצגעבערישע, סיי די אויספיהרענדיגע מאכט. דער פארלאמענט פיהרט אויס געהארכזאם זיינע בעפעהלען, דער פארלאמענט גיט איהם פולקאם איבער דאס רעכט פון ארויסגעבען געזעצען און אפילו ענדערען די קאנסטיטוציע פון דער מלוכה, ער קאן לויט זיין איינענעם איינזעהן ענדערען לעגאל די ארדנונג פון דער מלוכה.

אבער אין דער מלוכה איז דאך פאראן איין קראפט, וועלכע איז פון איהם נאך נישט אינגאנצען אפהענגיג. עס איז פאראן די ארמעי, וואס איהר העכסטער אנפיהרער איז דער פרעזידענט. אמת, דער קאנצלער קאן ענדערען די קאנסטיטוציע, און איבערגיסען אויף זיך די רעכט צו דיספאנירען מיט דער ארמעי, אבער דאס וואלט געקאנט ארויסרופען מיספארשטענדנישען און אפילו קאמף. אין דער פערזאן פון פרעזידענט און העכסטען מיליטערישען אנפיהרער פון מיליטער האט היטלער פאר זיך א געוואלדיגע אויטאריטעט, וועלכע בעגרעניצט, אויב אפילו ריין טעארעטיש, זיין מאכט. די מאכט פון היטלערן דעם קאנצלער איז בעגרעניצט, לאז זיין פארמעל, אויף אזוי פיל, אויף וויפיל דער פרעזידענט הינדענבורג האט דאס רעכט דעם קאנצלער אפצורופען.

מיט'ן טויט פון הינדענבורג'ן זענען פערשוואונדען, די לעצטע מעג זיין, פארמעלע בעגרעניצונגען פון היטלערס מאכט. די מאכט פון היטלער'ן ווערט אונבעגרעניצט אין פולשטענדיגסטען זין פון ווארט. היטלער נעהמט איבער די פונקציעס פון מלוכה-הויפט און פון העכסטען בעפעהלסהאבער פון דער ארמעי. דאס מיליטער גיט אפ פאר איהם די שבועה.

פון דעם מאמענט אן איז יעדער איינציגער אין דייטשלאנד, וועלכער בעזיצט נאר די מינדעסטע און העכסטע מאכט, מחויב צו בעלעגען א שבועה פאר היטלער'ן, אז ער וועט איהם זיין אונבעדינגט געהארכזאם. די מיניסטארען, וועלכע רעפרעזענטירען די מאכט אין דער מלוכה, די מיטגלידער פון פארלאמענט, דאס מיליטער – אלץ איז אונטערגעווארפען אדאלף היטלער'ן, זיינע בעפעהלען און פארשריפטען.

דער ווילען פון היטלער'ן האט שוין נישה אין דייטשלאנד קיין שום בעגרעניצונגען, אין דייטשלאנד איז מעהר נישטא קיין שום פאקטאר, וואס זאל זיך קענען ענטקעגענשטעלען דער מאכט פון היטלער'ן. אדאלף היטלער, דער געוועזענער שטובען-מאלער, איז געווארען דער אליינהערשענדער מאן פון דער דייטשער מלוכה, איינער פון די גרעסטע און ענטוויקעלטסטע אין דער וועלט. פון זינט היטלער האט איבערגענומען די מאכט אין זיינע הענד ביז צום טאג, ווען ער האט בעקומען ביי דעם פלעביסציט די גרעסטע מאכט, וועלכע מען זיך נאר פארשטעלען, איז פאריבער ס.ה. 15 חדשים...

זייט דער עפאכע פון די רוימישע צעזארען האט נאך די וועלט נישט געזעהען אזא קאנצענטרירקייט פון מאכט אין די הענד פון איין פערזאן, ווי דאס איז דער פאל מיט היטלער'ן.

די מאכט פון די סאמע אבסאלוטע מאנארכען אין דער וועלט איז נישט געווען אין דער מינדעסטענס אזוי גרויס ווי עס איז די מאכט פון געוו. עסטרייכישען שטובען-מאלער. ווייל אפילו ביי די סאמע אבסאלוטע מאנארכען זענען געווען געוויסע פריווילעגיעס, פון דעם אדעל, וועלכע דער מאנארך האט נישט געקענט אנריהרען. די מאכט פון היטלער'ן איז נישט בעגרעניצט מיט קיין שום זאך. עס זענען אין דייטשלאנד נישטא אזעלכע רעכט, וועלכע היטלער זאל נישט קאנען אפשאפען דורך איין שטריך מיט דער פעדער.

קיינער פון די היינטצייטיגע דיקטאטארען האט נישט אזא מאכט ווי היטלער. מוסאליני בעזיצט א ריזיגע מאכט, אבער פארמעל איז ער דאך בעגרעניצט מיט די פריווילעגיעס, וואס געהערען דער איטאליענישער קרוין. און דאס וויכטיגסטע איז, וואס עס עקזיסטירט א פארמעלע מעגליכקייט אפצונעהמען ביי מוסאליני'ן די מאכט. עס איז פאראן אזא מין פאקטאר, וועלכער קאן אפנעהמען די מאכט ביי מוסאליני'ן – דאס איז דער קעניג.

לעגאל קאנען היטלער'ן קיין שום זאך נישט בעזייטיגען. דעם פרעמיער רופט און בעפרייט דער פרעזידענט, היטלער בעזיצט איצט די רעכט פון פרעזידענט אויך. ער וואלט געדארפט אליין אונטערשרייבען זיין דימיסיע. דעם פרעזידענט קלויבט אויס די בעפעלקערונג און פרינציפיעל קאן איהם קיינער נישט בעזייטיגען. אין געוויסע פאלען קאן דער פרעזידענט בעזייטיגט ווערען דורך א פלעביסציט, אבער א פלעביסציט מוז דורכגעפיהרט ווערען דורך דער רעגירונג, ד. ה. ווידעראמאל דורך היטלער'ן.

די מאכט פון סטאלינ'ען אין רוסלאנד איז פאקטיש אויך אונבעגרעניצט. אבער פארמעל פיהרט סטאלין אויס זיין מאנדאט מצד דער פארטיי און ער קאן צו יעדער מינוט דורך דער פארטיי בעזייטיגט ווערען, בעת די נאציאנאל-סאציאליסטישע פארטיי זעהט נישט פארויס די מעגליכקייט פון אויסוועהלען אדער בעזייטיגען דעם שעף פון דער פארטיי. שעף פון דער פארטיי איז איינמאל פאר אלעמאל אדאלף היטלער און ער דעצידירט וועגען דער פערזאן פון זיין נאכפאלגער. אלס שעף פון דער רעגירונג קאן היטלער אין א שיינעם טאג פונאנדערלאזען די פארטיי גופא...

מעהר קונציג, ווי די שרפה פון רייכסטאג

די סענסאציע מיט הינדענבורגס צוואה

ערב דעם פלעביסציט איז, ווי בעקאנט, געפונען געווארען דער טעקסט פון רייכספרעזידענט הינדענבורג און איז פערעפענטליכט געווארען פאר אלע דייטשען און פאר דער גאנצער וועלט. אין אייראפע האט מען זיך אפגעגעבען צו דעם גאנצען ענין בעצויגען מיט א שמייכעל און מיט א גרויסער מאס פערדאכט צו די אונטערצינדער פון רייכסטאג. ווייל אויסער דייטשלאנד איז, פערשטייט זיך, נישטא קיין איין מענש, וועלכער זאל קאנען אננעהמען דעם געדאנק, אז די צוואה פון מלוכה-פרעזידענט זאל קאנען פון דער העלער הויט פערלוירען ווערען, און אז מען האט געדארפט האבען גאנצע דרייצעהן טעג, כדי מען זאל די צוואה צופעליג געפינען צווישן אלטע פאפירען אין ביידעקער שלאס ווייל איינס פון די ביידע: אדער די צוואה איז די ריכטיגע, דאן האט מען זי געהאט, מען האט זי בלויז אויסבעהאלטען אין משך פון צוויי וואכען צוליב היטערקוליסען טעמים, אדער די צוואה איז געפעלשט, יעדענפאלס און דעם טייל, וואס איז נוגע היטלערן.

די ענגלישע פרעסע פערעפענטליכט נישט, אז זי איז גרייט אנצונעהמען די צווייטע השערה, „דיילי עקספרעס" איראניזירט:

בראווא! די צוואה איז געפונען געווארען!

אין דער אויטענטישקייט פון דער צוואה קאן נישט זיין קיין צווייפעל: פאפען אליין גאראנטירט דאך דערפאר! היטלער עפענט דעם קאנווערט, וועלכען פאפען האט צופעליג געפונען, מיט ציטערדיגע הענד און ער ווערט ענטציקט: הינדענבורג ווייזט איהם אליין אן דעם וועג, אויף וועלכען ער דארף גיין און פיהרען דאס דייטשע פאלק, הינדענבורג גיט היטלערן איבער די העכסטע מאכט איבערן דייטשען פאלק. דאס בעווייזען זיך פון דער צוואה גראד ערב דעם פלעביסציט, אבער דאך אזוי קונציג, אז געבעלס זאל קאנען דעם טעקסט מיטטיילען, איז א מעהר קונציגע זאך, ווי אפשר די שרפה פון רייכסטאג.

„דיילי העראלד" ווייזט אפען אן, אז אויב געבעלס האט אפילו אליין צונויפגעשטעלט דעם גאנצען דאקומענט, איז דאס זעהר א געשיקטע זאך פון די איצטיגע דייטשע פיהרער.

די פראנצויזישע פרעסע בעציהט זיך אויך צום דאקומענט זעהר סקעפטיש, הגם זי פארמולירט איהרע פערדאכטען אין מעהר פארזיכטיגע אויסדרוקען ווי די ענגלישע.

„ענטראנסיזשאן" האלט, אז דער פאראגראף אין דער צוואה, אין וועלכען עס ווערט גערעדט וועגן היטלערן, איז צוגעגעבען געווארען נאך לאנגע דינגענישען מיט די יורשים און דערפאר טאקע איז דער דאקומענט פערעפענטליכט געווארען מיט אזא גרויסער פערשפעטיגונג.

אויב מען זאל אפילו אננעהמען, נישט קוקענדיג אויף אלע לאגישע ווידערשפרוכען, אז הינדענבורגס צוואה איז נישט עפעס א דאקומענט, וואס איז אויסגעארבייט געווארען אונטער דער רעדאקציע און לויט'ן בעפעהל פון די איצטיגע דייטשע מאכט-האבערס, דאן בלייבט די צווייטע השערה: ארום דער פערעפענטליכונג פון דער צוואה איז געגאנגען א שטילער און גרויסער קאמף, וואס האט געדויערט אזש צוויי וואכען און געצויגט האבען אין דעם קאמף די אנהענגער פון פערעפענטליכען דעם דאקומענט, וואס זענען געווען די היטערקוליסען-סיבות פון דעם קאמף?

פיליפ באר'עס ענטפערט דערויף אין „מאטען":

דאס איז נישט קיין נאציאנאל-סאציאליסטישע צוואה, נאר א צוואה פון הינדענבורג'ען, דאס איז נישט קיין צוואה פון רעפארמאטאר, וועלכער וויל רעפארמירען דייטשלאנד און די גאנצע וועלט, נאר דאס איז דאס לעצטע ווארט פון אן אלטען פרייסישען גענעראל, א משרת פון דער דייטש-פרייסישער מאנארכיע.

לעצטע ווערטער פאר'ן טויט

ווי אזוי גרויסע מענשען האבען זיך געזעגענט מיט לעבען

צוויי ענגלישע שריפטשטעלער האבען פערפאסט א בוך וועגען דעם, ווי אזוי עס שטארבען בעריהמטע מענשען. אנדרע מארוא שרייבט וועגען דעם בוך אין „פיגארא", ער לויבט דאס בוך זעהר, האלטענדיג עס פאר איינעם פון די אינטערעסאנטסטע און בעלעהרענדיגסטע לייען-מאטעריאלען פאר א היינטצייטיגען לעזער. פון בוך קאן מען דרינגען, אז פאר פיל מענשען איז דער טויט אן אנגענעהמע, לייכטע און נאטירליכע געשעהעניש.

דער בעריהמטער פאפולער-וויסענשאפטליכער שריפטשטעלער פאנטענעל האט געענטפערט א דאקטאר, וועלכער האט איהם געפרעגט אויפ'ן טויטען-בעט, צי ער ליידט: איך פיהל אייגענטליך נישט עפעס אנדערש, נאר אז עס איז זעהר שווער צו עקזיסטירען.

באלזאק און פרוסט האבען, ליגענדיג אויפ'ן טויטען-בעט, נאר געטראכט וועגען די פערסאנאזשען פון זייערע ווערק. איינער האט אין זיינע לעצטע מינוטען גערעדט צו זיינעם א העלד ביאנקאן, דער צווייטער האט אין זיינע לעצטע ווערטער דערמאנט דעם נאמען פון זיינעם א העלד פארשוויל.

דער מאלער קארא איז געשטארבען מיט די ווערטער אויף די ליפען: איך גלויב מיט'ן גאנצען הארץ, אז אויך אויף יענער וועלט וועט מען קאנען מאהלען.

דער פילאזאף האל, וועלכער איז אליין געווען א דאקטאר, האט ביז צום לעצטען אויגענבליק געמאסטען דעם אייגענעם פולס: ליבער פריינד, האט ער זיך ענדליך געווענדעט צו זיינעם א פריינד, וועלכער איז געווען ביי זיין בעט, די ארטעריע שטעלט אפ איהר ארבייט... און איז באלד דערנאך געשטארבען.

דעם מאטעמאטיקער לאני, וועלכער האט אין סוף פון אכצעהנטען יאהרהונדערט געפונען א גאנץ נייעם מעטאד צו ציהען קוואדראט- און קוביק-ווארצלען, האט איינער פון זיינע פריינד, וועלכען עס האט זיך אויסגעדאכט, אז דער מאטעמאטיקער דערקענט שוין קיינעם נישט און ליגט שוין אין טויטען צושטאנד געפרעגט: לעהרער, וויפיל וועט זיין 12 אין קוואדראט? לאני האט געענטפערט: 144; דאס איז געווען דאס לעצטע ווארט זיינס; באלד דערנאך איז ער געשטארבען.

ביי פיל שרייבער איז דער סטיל פון זייער שטארבען געווען אידענטיש מיטן סטיל פון זייער לעבען.

די לעצטע ווערטער פון ערנסט רענאן זענען געווען ווי א מין קווינטעסענץ פון זיין גאנצען שאפען: עס איז נישטא קיין שום זאך, וואס זאל זיין אזוי נאטירליך, ווי דער טויט. לאמיר בויגען דעם קאפ פארן געזעץ פון לעבען און פון טויט. מיין אויפגאבע האב איך ערפילט. איך שטארב גליקליך. הימעל און ערד בלייבען.

אגיסט קאנט, דער פראנצויזישער געלעהרטער, איז געשטארבען מיט די ווערטער אויף די ליפען: וואסער געוואלדיגער פערלוסט!

זעהר טראגיש זענען געשטארבען מענשען, וועלכע האבען קיינמאל נישט גענומען ערנסט דאס לעבען און האבען עס בעהאנדעלט ווי אן איבערדריסיגע קאמעדיע. אין וויץ, מיט וועלכען זיי ווילען בעהאנדלען אויך די דאזיגע געוואלדיגע ערשיינונג, דעם טויט פיהלט מען עפעס געמאכטעס, נישט נאטירליכעס, א פאלשקייט: איך שטארב פונקט אזוי ווי איך האב געלעבט, זענען געווען די לעצטע ווערטער פון ענגלישען שרייבער אסקאר וואילד.

היינריך היינע איז געשטארבען מיט די ווערטער: גאט וועט מיר מוחל זיין, דאס איז דאך זיין בערוף.

פרידריך ווילהעלם פון פרייסען האט פארן טויט געהערט ווי מען זינגט ביי זיין בעט א קירכען-ליד, אין ליד זענען געווען די ווערטער: נאקעט בין איך געקומען אויף דער ערד און נאקעט וועל איך פון דער ערד אוועקגיין. ניין, איך מאך די רייזע נישט נאקעט, נאר אין אן אוניפארם.

נאפאלעאן האט געפרעגט זיין דאקטאר: קאנא, זענט איהר געווען אויך ביי סעדאן?

איין ענגלישער לארד האט געזאגט צום פאסטאר, וואס האט מיט איהם געזאגט ווידוי: יונגערמאן, איהר זייט זעהר מיכטיג אין אייער בערוף.

ווען מען לייענט דאס גאנצע בוך הויבט מען אן פיהלען א גרויסע אכטונג צום מענש און צו זיין מוט. פון בוך זעהט מען ווי סיי גרויסע מענשען, מלכים, פילאזאפען, קינסטלער, סיי קליינע געווענליכע מענשען בעגעגענען דעם טויט מיט דעם העכסטען העלדישען מוט.

א הכחשה פון נאשאשיבי

ירושלים, (יט"א) פאקרי ביי נאשאשיבי (א קוזין פון ירושלים'ער בירגערמייסטער ראגעב ביי נאשאשיבי) האט פערעפענטליכט א הכחשה פון דער צייטונגס-ידיעה, אז ער זאל האבען בעגרינדעט א פאשיסטישע ארבייטער=פארטיי. אמת איז בלויז, ערקלערט נאשאשיבי, אז ער האט איבערגענומען דעם פארזיץ פון א נייעם אראבישען פראפעסיאנעלען פעראיין, וואס איז געשאפען געווארען פאר דער פערטיידיגונג פון די פאך-אינטערעסען פון זיינע מיטגלידער, די ארגאניזאציע האט נישט קיין פאליטישען כאראקטער און פערפאלגט נישט קיין פאליטישע צוועקען. נאשאשיבי פראטעסטירט געגען דער בעהויפטונג, וואס איז געמאכט געווארען אין איטאליענישע קרייזען, אז דער פעראיין איז א פאשיסטישער

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.30
זון-אונטערגאנג 7.47

מיטוואָך 22 י"א אלול תרצ"ד

צוזאמענשטויס פון א טראמוואי מיט אַן'אויטאָ

(2) ביים רוג אנדזשעיא און אלעיא קאָש-טשושקאָ איז נעכטען פאָרגעקומען א צוזאמענשטויס פון א משא-אויטאָ און א טראמוואי, וואָס על פי נס האָט עס זיך פארענדיגט אָהן מענשליכע קרבנות.

בעת דער אויטאָ פון דער פירמע י. ק. פּאָזנאנסקי איז ארויס פון דער קאָשטשושקא-גאס, איז פון דער אנדזשעיא אָנגעפאָהרען דער טראמוואי נומער 5. דער שאָפער דערזעהענדיג דעם טראמ-וויי, האָט געפרובט האמעווען דעם מאָטאָר, עס איז שוין אָבער געווען צו שפּעט, אזוי, אז מיט דער גאנצער קראפט איז דער אויטאָ ארויף אויפ'ן טראמוויי. עס האָט זיך תיכף דערהערט געבראזונג-ריי פון שויבען צוזאמענגעמישט מיט הילפס-רופען פון די צום טויט איבערגעשראָקענע פּאסאזשירען.

פון צוזאמענשטויס איז דער גאנצער פאָ-דערשטער טייל פון טראמוואי-וואַגאָן געוואָרען שטארק געשעדיגט, דאָס זעלבע איז אויך געשעהן מיטן אויטאָ.

עטליכע פּאסאזשירען זענען פארוואונדעט געוואָרען פון די שטיקער גלאָז. אלעמען האָט פאָ-גאָטאָוויע ערטיילט הילף.

דער גאסטען-פערקעהר איז נאָך אַן'איבערייס פון א גאנצער שעה צוריקגעשטעלט געוואָרען.

פאָליציי פיהרט אַן'אויספאָרשונג פעסטצו-שטעלען, ווער עס איז שולדיג אין צוזאמענשטויס

5 יאָהר טורמע

האָט בעקומען דער מערדער פון זיין „ליבעס-קאָנקורענט"

(2) ווי מיר האָבען שוין נעכטען מיטגע-טיילט, איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון אלאיזי קאראלעווסקי, וועלכער האָט אין דער נאַכט פון 6 אויפן 7 מערץ פ. י. דערמאָרדעט אין דער וואוינונג פון העלענא ליפינסקא (אויף וואָלטשאנסקא 177) זיין פריינד קאַזשימיעזש קורפּיק, וועלכער האָט זיך אויך געליבט אין דער יונגער שייגער ארבייטאָרין העלענע ליפינסקא, און דאָס מיידעל גופא שווער פארוואונדעט. דער מערדער, וועלכער איז נעכטען געשטאַנען פאַרן געריכט, האָט דערקלעהרט, אז בעת זיין פערברעכערישען טאַט איז ער געווען קאָמפּלעט שיכור, וואָס עס האָבען אויך בעשטעטיגט די וויכטיגסטע עדות, און דער דאָקטאָר, וועלכער איז ארויסגערופען גע-וואָרען אויפן אָרט, וואו דער טראַגישער פאַל איז געשעהן.

דאָס געריכט האָט קאראלעווסקי'ן פערמשפט אויף 5 יאָהר פאַר'ן דערמאָרדען קורפּיק'ן און אויף 3 יאָהר פאַר'ן פארוואונדען שווער די לי-פינסקא, צוזאמען – אויף 5 יאָהר.

דעמאסקירט א באהן-אטענטעטער

ער האָט זיך פערשטעלט אלס העלד, כדי צו בעקומען ארבייט...

(א) מיט אַ קורצער צייט צוריק, איז געקו-מען צולויפען צו דעם ליטער פון דער סטאַציע סטריקאָוו, אַ פערסאָפיעטער, אַ פערשוויצטער דער פויער פון דאָרף סאָווענדאָוו, בזשעזשינער קרייז, היער-ראָנים כלאָפּינסקי, און, קוים איבערכאַפּענדיג דעם אָטעם, האָט ער געמאַלדען, אַז ער איז געגאַנגען מיט די באַהן-שינעס און דערזעהען, אַז לעם סטריקאָוו זענען די שינעס אויף אַ שטח פון העכער 10 מעטער אָפּגעשרויפט, אַזוי אַז עס קאָן געשעהן אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע מיט דעם שנעל-צוג, וואָס דאַרף באַלד אָנקומען פון גליביק...

דער סטאַציע-לייטער האָט באַלד געמאַכט די געהעריגע פעראָרדנונגען און ארויסגעשיקט אויפן אָרט טעכנישע ארבייטער, וועלכע האָבען ווירק-ליך געטראָפען דאָרט אויפגעדרייט די שינעס.

מען האָט אַלץ באַלד פערריכט, און דער צוג איז אָנגעקומען בשלום.

גלייכצייטיג זענען אָנגעקומען פאָרשטייער פון לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט און עקס-פערטען פון וואַרשאַ, וועלכע האָבען דורכגעפיהרט אַן'אויספאָרשונג.

קודם האָט מען בעמערקט, אַז חוץ די שפּו-רען פון כלאָפּינסקיס שריט, זענען אויך דאָ שפּורען פון אַ רעכטען דאַמען-שוך, און — שוין.

אַזוי'ווי דער ענין איז געווען שטאַרק איפּ-פאַלענד און געהיימנישפול, האָט מען אַראָפּגע-בראַכט אַ שפּיר-הונד, און נאָך אויפפאַלענדיגער איז געוואָרען די געשיכטע, ווען דער הונד האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויף כלאָפּינסקי'ן.

האָט מען דעם דאָזיגען חבר-המאַן גענומען אויף אַ שטרענגען פערהער. און דאָ האָט ער אָנגע-הויבען צו פּלאָנטערן מיט זיין צונג, און צו רע-דען „פון וועג", ביז מ'האָט פון איהם אַרויסגעקריגען, אַז דער באַהן-אַטענטעטער איז עס געווען ער אַליין.

— ס'טייטש ווי אַזוי און פאַרוואָס?

האָט ער דערציילט אַ מעשה, אַז ער איז מיט יאָהרען צוריק געווען אַ באַהן-וועכטער (דרוזש-ניק), און מ'האָט איהם רעדוצירט, און ער איז אָהן אַרבייט. האָט ער בעשלאָסען אַזוי ווי ער האָט אַ כלה, וועט ער חתונה האָבען, קריגען אַלס נדן אַ שטיקעל ערד, און פערפיהרען אַ באַלעבאַטישקייט, חוץ מזה האָט ער געוואָלט דווקא ווידער ווערען אַ „דרוזשניק", וואָס דאָס איז געווען דער הויפּט-בעדינג אויף חתונה צו האָבען, און אַזוי ווי ער האָט אַלס געוועזענער באַהן-אַרבייטער געקענט די באַהן פערהעלטענישען האָט ער זיך אַריינגעקראָגען אין די באַהן-מאַגאַזינען אַרויסגענומען די נויטיגע מכ-שירים און אויפגעדרייט די שינעס.

ער האָט אויסגעזוכט אַזאַ מאָמענט, אין וועל-כען ער זאָל קענען מהרה זיין די ענטשפּרעכענדע מאַכט וועגען דער פאָרשטייענדיגער קאַטאַסטראָפע, בכדי צו איהר נישט צו דערלאָזען....

בזה האופן האָט ער זיך געוואָלט קונה שם זיין אַלס אַ העלד, ווענדען אויף זיך די אויפמערק-זאַמקייט און בעקומען אַ פּאָסטען.

ווי מען זעהט, איז איהם דער דאָזיגער פּלאַן נישט געראָטען. און — ער איז אַרעסטירט גע-וואָרען.

דערמאהנונגען וועגען דעם לאָקאַל-שטייער

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, שיקען איצט פונאַנדער די לאָדזשער פינאַנץ-אַמטען דערמאָהנונ-גען אין דער פאָרם פון פ.ק.אָ.-בלאַנקעטען אין שייכות מיטן צאָהלונגס-טערמין פונ'ם לאָקאַל-שטייער פאַרן דריטען קוואַרטאַל ה.י. דער דאָזיגער שטייער דאַרף בעצאָהלט ווערען ביזן 15 סעפּטעמ-בער ה.י. שפּעטסטענס, אין געגענפאַל וועט דער שטייער אויפגעמאָהנט ווערען אויף אַ צוואַנגס-אופן.

איטליכען צאָהלער דינט דאָס רעכט פון 14 הנחה-טעג בעת וועלכע מ'קאָן בעצאָהלען דעם שטייער אָהן שטראָפע פאַרן אָפּשלעפּען. דער הנחה-טער-מין ענדיגט זיך דעם 15 סעפּטעמבער.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז די צאָהלערס פאַרן שטייער, וועלכע האָבען נישט בעקומען די דערמאָהנונגען דאַרפען אויך בעצאָהלען דעם שטייער.

##ביידע זאגען — ניין

דער סכסוך אין דער זיידען-בראַנזשע אויף א טויטען-פונקט

(2) אַלס ענטפער אויפן פאָרשלאָג פונ'ם אַר-בייטס-אינספּעקטאָר ה' וויזשיקאָווסקי, אַז ביידע צדדים אינ'ם סכסוך פון דער זיידען-בראַנזשע (דער שטרייק דויערט שוין צעהן וואָכען) זאָלען איינגיין אויף אַ קליינע לוין-רעדוקציע, — איז נעכטען אָנגעקומען אַ שריפטליכע תשובה סיי פון די פאַב-ריקאַנטען סיי פון די אַרבייטער, אַז זיי זענען אויף דער פּראָפּאָזיציע נישט מסכים, און — דער סכסוך איז ווייטער געבליבען שטיין אויף אַ טויטען פונקט.

מעלדען זיך דארפען

די, וואס קומען צוריק פון די זומער-וואוינונגען

(2) אין שייכות מיטן צוריקקעהר פון די זו-מער-וואוינונגען, דערמאָנט דער מעלדונגס-אַמט אַז אויפן יסוד פון די פערפּליכטענדע פאָרשריפטען דאַרפען פּערזאָנען אין מיליטער-עלטער (צווישען 18 און 56 יאָהר) אויב זיי האָבען פערבראַכט 2 חדשים מחוץ די גרעניצען פון לאָדז — זיך מעלדען וועגען זייער צוריקקעהר אויף גרינע קאַרטלעך.

פרויען און קינדער זענען פריי פון בעלייגען די מעלדונגען.

פּערזאָנען, וואָס קומען אָן פון אויסלאַנד האָבען דעם חוב צו מעלדען זיך אין דער מיליטעריש-פּאָליצייאישער אָפּטיילונג ביי דער שטאָט פערוואַלטונג (פּעטריקאָווער 165).

איז דער לעצטער מינוט

האט ער חרטה געהאט, און „זיך געטון" דערנעבען...

(2) נעכטען איז אין דער שטאָטישער פּאַנאָ-ראַמע אויף גדאַנסקאַ 83 געקומען אַן'אומבעקאַנ-טער יונגערמאַן פון אַן'ערך אַ יאָהר 25, און גע-בעטען מ'זאָל איהם בעהאַנדלען די שווער-פערוואונדעטע האַנד.

זיין נאָמען האָט ער נישט אָנגעגעבען, און דערקלערט בלויז, אַז ער האָט געוואָלט בעגייען זעלבסטמאָרד, דורכ'ן אַריינשטעכען זיך אַ מעסער אין האַרץ, אָבער אינ'ם לעצטען מאָמענט האָט איהם פערפעהלט מוט, און — ער האָט זיך דאָס מעסער אַריינגעהאַקט אין זייער האַנד אַריין.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

דעם 28-טען אויגוסט וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטערישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט פּעט-ריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר דער פ.ק.או. לאָדז שטאָט 2 צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָווע פון יאָהר-גאַנג 1913 וועלכע האָבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קאָמיסיעס און די פּאָבאָראָווע פון עלטערע יאָהר-גענג, וועלכע האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט אויב זיי האָבען דער-האַלטען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון דער שטאָ-טישער סטאַראָסטווע און וואוינען אויפן שטח פון צ. 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

צו דער קאָמיסיע מוז מען צושטעלען אַ פּאַס אָדער אַ דאָקומענט מיט אַ פאָטאָגראַפיע.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. דאַנצער זגערזשער 57), וו. גראַשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפיין (פּילסודסקי 54), י. כאַנדזינסקי פּיעטרקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנאַ 75).

גאז- און עלעקטריע קאנסומענטען

בעטען צו פונאנדערלייגען זייערע חובות אויף ראטעס

(2) אין משך פון דעם לויפענדען זומער איז דאָס איינקאַסירען פון די אָפּצאָהלען פאַר גאַז און עלעקטריע טיילוויז איינגעהאַלטען געוואָרען צוליב די אורלויבען פון די איינקאַסענטען.

די איינקאַסענטען שטעלען דעריבער איצט אויס רעכענונגען אויף 2—3 חדשים.

די קאָנסומענטען איז מייסטענטיילס שווער צו צאָהלען, און זיי בעטען, אַז מ'זאָל זיי די אָפּצאָהלען פונאַנדערלייגען אויף ראַטעס.

מחמת ארבייטסלאזיגקייט און נויט

(2) נעכטען ביינאַכט האָט זיך דערשאָסען מיט אַ קויל אין מויל אַריין דער רעדוצירטער 25-יעהריגער איינקאַסענט וולאַדיסלאַוו פּיאַנקאָווסקי (אויף זשגאָזשקאַ 141). די סיבה פונ'ם זעלבסטמאָרד איז אַרבייטסלאָזיגקייט און נויט.

שווער צוגעדריקט דורך א טראמוואי

(2) אין דער טראַמוואַי-רעמיזע אויף טראַמ-וואַיאָווע 6 האָט אַן'אָנקומענדער טראַמוואַי צוגע-דריקט צו דער וואַנד דעם 46-יעהריגען טראַמוואַי-אַרבייטער אַנדזשעי סטעמפּערסקי.

ביי איהם איז איינגעבראָכען צוריבען געוואָרען דער ברוסט-קאַסטען און אין אַ געפעהרליכען צו-שטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל אויף דער זאַגיערסקאַ.

גרויסע איינברוכס-גנבה

(2) נעכטען ביינאַכט האָבען זיך גנבים, דורכ'ן אויסברעכען אַ שלאָס, אַריינגעקראָגען אין דער וואוינונג פונ'ם סוחר אברהם ראָזענבלאַט, און אַרויסגעגנבעט פון שטוב מלבושים און בינשוטעריע פאַר אַן'ערך 7000 זלאָטעס.

* * *

(2) ביי יצחק קלייבלעדער אין דער וואוינונג (ציגעל-גאַס 38) האָבען גנבים נעכטען אַרויסגע-גנבעט 3 פוטערס אין דעם ווערט פון 2000 זל.

אָריגינעלע רויטווײַנען

אין בעסטער קוואַליטעט צו זעהר צוגענג-ליכע פרייזען ספּעציעל פאַר מאַגען און צוקער-ליידענדע בעקומט מען אין דעם בעקאַנטען ווייַנגעשעפט פון

ע. שיקיער

איינהאַבער ישראל שיקיער

לאָדז, פּולנאַצנאַ 1 טעל. 107-84

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָוונער און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" ציגעל-גאַס 27 טעלעפאָן 112-25

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

היינט מיטוואָך, 9.30 אָוו. פּאָפּול. פאָרשטעלונג צו זעהר ביליגע פרייזן

מיכאַל מיכאַלעסקאָ'ס

נייעסטע אויפפיהרונג פון דער מוזיקאַלישער שפּאַס-קאָמעדיע

„סיניאָריטאַ"

מיט מיכאַל מיכאַלעסקאָ אין צוויי ראָלען אַלס „וואָלאָדקע שטיוועל-פוצער" און „שפּאַנישע סיניאָריטאַ".

מאָרגען, דאָנערשטאָג, ד. 23 ד. ח. 9.30 אָוונט צום לעצטען מאָל

גרויסע הנחה- און פאָלקס-פאָרשטעלונג

איינהייטליכע רעוואָלוציע-פרייזן. אַלע בילעטען אין פּאַרטער בלויז 1 זל.

לעצטער טאַנץ

אין 3 אַקטען (6 בילדער), 30 נומערן געזאַנג און טענץ, רעקאָרד-שלאַגערס איינס-ביי-איינס

אַכטונג! פון דעם פרייטאָג, ד. 24-טען פייערליכע פּרעמיערע

די טשאַרדאַש-פירשטין

מיט מיכאַל מיכאַלעסקאָ און פּאַניאַ רובין אין די הויפּט-ראָלען.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג. אַלע אַרט אַנאַליזען.

נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 ביינאַכט פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשיצנע-פרייזען.

צוליב'ן שטרייק פון קאטאן-ארבייטער — שטילשטאנד אין גאלאנטעריע-האנדעל

(אג) די לעצטע צוויי וואכען האט מען אויפ'ן היגען גאלאנטעריע מארק בעמערקט א בע־דייטענדע פערקלענערונג פון די אומזאצען, לויט דער מיינונג פון די פעראינטערעסירטע קרייזען איז די סיבה פון שטילשטאנד אויפ'ן גאלאנטעריע מארק בישט קאנקורענץ היעריק, וואס אין דער קאנ־פעקציע אינדוסטריע, וועלכע איז די הויפט אפ־בעהמער אין גאלאנטעריע, האט זיך שוין אנ־געהויבען דער ווינטער־סעזאן, דער שטרייק אין דער קאטאן־אינדוסטריע, דאס הויפט ארטיקעל פון גאלאנטעריע־האנדעל איז, ווי בעוואוסט, זאקען. האט פונאנדערגעבראכט וואס די פראדוקציע פון זאקען האט זיך אין משך פון די לעצטע צוויי וואכען אינגאנצען אפגעשטעלט, קומען די פראווינצער סוחרים נישט קיין לאדז צוליב דער מורא, אז זיי וועלען מוזען צוריקפאהרען אהן סחורה.

זעלבסטפערשטענדליך, אז צוליב דעם ליי־דען אויך אנדערע צווייגען פון דער גאלאנטעריע אינדוסטריע, וועלכע האבען געוועהנליך אויך גע־פינען אפנעהמער ביי די זאקען סוחרים. דאגע־גען איז די לאגע א בעסערע אין דעטייל האנדעל מיט גאלאנטעריע סחורה, וועלכער איז אנגעוויזען קודם־כל אויף ארטיגע אפנעהמער.

נייע טראמוואי-לעגיטימאציעס פאר שילער

(א) די טראמוואי־דירעקציע האט בעשטימט נייע שול־לעגיטימאציעס אויפ'ן שול־יאהר 1934-35 צו קענען געניסען פון טראמוואי־הנחות.

אלע טראמוואי־קאנדוקטארען האבען שוין בעקומען די מוסטערען פון די נייע לעגיטימאציעס.

עס ליגט אין אינטערעס פון אלע שילער זיי זאלען ביז ענדע היינטיגען חודש ארויסנעהמען די נייע לעגיטימאציעס.

מיט א האמער איבער'ן קאפ
האט ער איהם דערהרג'עט און דערנאך בערויבט

(2) ווי מיר האבען בעכטען געמאלדען, האט מען והערנעכטען געפונען אין א דייטשינ גטזעל דעם פאביאניצער מייסטער טאמאש גראמש — אנ'ער מארדעטען.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, האט מיט איהם פריהער געמאכט א „לחיים" אין א שענק וויבער א יהיד בפש, סטאניסלאו סקיבא.

אז זיי זענען געווען שטארק אונטערן גלעזעל, האט סקיבא געכאפט א האמער, און מיט עטליכע קלעפ איבערן קאפ, אנגעקלינגט איהם א טויטען.

סקיבא איז ארעסטירט.

הילפס-אקציע פאר די קרבנות פון דער פערפלייצונג

די זאמעל־אקציע פון מלבושים, וועש א.ד.גל. פאר די געליטענע פון דער פערפלייצונג איז שוין געווארען פערענדיגט, און די געזאמעלטע געגענ־שטענדע זענען שוין איבערגעשיקט געווארען צום קאמיטעט קיין קראקע.

איצט קומט נאך פאר די אקציע ביי די הויז־בעלי־בתים צווישען די לאקאטארען, און עס איז געוואונשען, אז אלע לאקאטארען זאלען זעהן צו שפענדען לטובת די געליטענע פון דער פער־פלייצונג.

צוזאמען איז ביז איצט געווארען איבער־געשיקט: — 1958 מענער־מלבושים, 1891 פרויען־מלבושים, 1526 קינדער־מלבושים און 277 פער־שידענע מלבושים.

אויסער דעם האבען א גרופע יודישע אר־טיסטען (וואס געהערען נישט צום פעראיין) פאר־געשלאגען דעם שטאטישען הילפס־קאמיטעט איינ־צוארדנען 2 פארשטעלונגען און 50 פראצ. פון דער הכנסה זאל געהן פאר'ן הילפס־קאמיטעט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט שבת און זונטאג געשפילט אין טעאטער „פאפולארני" (אגרא־דאווא 18) „ביילים־פראצעס".

* * *

געשטרדיגע שפענדען זענען איינגעפלאסען פון פאלגענדע פירמען:

אנגעשטעלטע פון דער פירמע אליארט און רוסע 78,26 זל., ר. וואלף 10 זל., לארענץ און ריאל 31,45 זל., מ. י. זשארנאוואטסקי 10 זל., לוק־סענבורג און סטריקאווסקי 22 זל., י. קאמינסקי און שותפים 77,25 זל., אקצ. געזעלשאפט טעאדאר שטייגערט 58,75 זל., י. קראטאשינסקי 275 זל., ארבייטער און אנגעשטעלטע פון דער פירמע מ. זילבערשטיין 61,70 זל., אקצ. געזעלש. א. האראק 500 זל., אקצ. געזעלש. אלארט און רוסע פון די פערדינסטען פון ארבייטער און מייסטערס 930,87 זל. עמיל העבלער 212,40 זל., פון דער פירמע העב־לער 72,98 זל., פאבריקאנט און ראזענבלאט 400 זל., מ. ט. פיקעלני 38,50 זל., מייזעל און שותפים 14,25 זל., מ. קליינמאן 64,63 זל. פירמע לעברעכט און מילער 58 זל., לאדזער אדוואקאטן־קאמער 360 זל., פירמע הירשבערג און בירנבוים 300 זל., קרושע און ענדער 476,70 זל., מעכא־ניקער פון דער פירמע קרושע און ענדער 22,50 זל.

שטעטישע גאזאווניע 4705 זל. פירמע „סע־טאלאן" 50 זל. הערשבערג און האלבערשטאדט 225 זל. ד"ר טאמאשעווסקי 25 זל. פוילישער סוחרים־פעראיין 1050 זל. אקצ. געז. „עליבאר" 230 זל. אקצ. געז. מ. זילבערשטיין 496,35 זל. שטעטישע גאזאווניע 13411 זל. ע. גלעזער 15 זל. פערזאנאל פון דער פירמע גלעזער 12450 זל. פירמע „פלאמיען" 20 זל. „רעסורסא" 1136 זל. פירמע קאמינסקי 4245 זל. לארענץ און וואל 3128 זל. מ. י. זשארנאווסקי 8 זל. בראדאטש 3175 זל. פראפ. אינזש. אולמאן און אינזש. טא־לאשקא 120 זל. ארבייטער פון דער עלעקטראוו־ניע 2219,72 זל. עלעקטראווניע 1314,10 זל. ארבייטער פון דער עלעקטראווניע 3080 זל. פירמע מייזנער 10 זל. טרעשטשאנסקי 2 זל. ארבייטער פון „קארפאטי" 16,30 זל. ארבייטער פון דער פירמע שייבלער און גראהמאן 565,29 זל. פירמע מייזנער 1150 זל. צוזאמען 12.077,19 זלאטעס.

אויסערדעם זענען איינגעפלאסען פאלגענדע שפענדען אין סחורות:

פירמע פאול דעסערמאנט — 1 שטיק סחורה פון 30 מעטער. פירמע קאנעל און זבאר 1 שטיק סחורה פון 315 מעטער. פירמע קאוואלטשיק — 10 פאר שיך. פירמע האלפערן — 10 מענער־העמדער 1 סוויטער און 1 פאר הויזען. פוילישער סוחרים־פעראיין — 12 טיץ קינדער־זעקלעך, 37 פאר זא־קען און 21 פאר דאמען־שטרימף. פירמע „פאוו" — 2 טיץ נייע וועש. ברידער וואלקאוויטש — 43 מעטער אנציגער־שטאף. אנגעשטעלטע פון דער „אובעזפיעטשאלניע" — 6228 מעטער לייוונט אין ווערט פון 4983 זל. „קאנסום" פון דער פיר־מע שייבלער און גראהמאן — 10 פעסלעך קרויט. א. קרויזע — 500 קג קארן.

דער קאמף מיט'ן אומלעגאלען הויזירער-האנדעל

(2) די פארשונגען, וואס די אדמיניסטראטיווע מאכט האט לעצטענס אדורכגעפיהרט אין לאדז, האבען ארויסגעוויזען, אז בעת אויפ'ן הויזירער־האנדעל זענען דא בלויז 500 ליצענציעס, פער־נעהמען זיך מיט איהם א ריזען־צאהל מענשען.

די אדמיניסטראטיווע מאכט נעהמט זיך ווי־ריבער צו פיהרען אן ענערגישען קאמף מיט דעם אומלעגאלען הויזירער־האנדעל.

א ראווערן-רייזע
וואס האט זיך געענדיגט מיט א טויט-פאל

(2) אויפן שאסע אין דער נאהענט פון קאליש, האט נעכטען פאסירט א טראגישער פאל.

קיין קאליש איז געפאהרען אויף א ראווער, דער 24־יעהריגער יוזעף נאוואק. אין א געוויסען מאמענט איז אנגעפאהרען א דראזשקע אויף אנ־אויטא, נאוואק וועלענדיג אויסמיידען דעם אויטא איז ארויף אויף דער דראזשקע, אבער אזוי אומ־גליקליך, אז דער דישעל פון דער דראזשקע איז איהם אריין אין בויך און ארויסגעלאזט דאס גאנ־צע אינגעווייד.

אויפן וועג צום שפיטאל איז נאוואק גע־שטארבען.

„פרעהליכע בעראטונג" אין „באגאטעלא"

היינט ווערט אין „באגאטעלא" טעאטער (פיעט־רקאווער 94) געשפילט די נייע פרעמיערע די „פרעה־ליכע בעראטונג" מיט א גאנץ נייעם אנסאמבל, אונטער דער לייטונג פון טשעסלאוו סקאניעטשני.

די „פרעהליכע בעראטונג" איז א דעזיע פראגראם פון א נישט דורכשניטליכען ניוא, אין פראגראם געפונען זיך די שענסטע שלאגער נומערן, סקעטשען מאנאלאגען, וואס הייסען מיט דעם צו־שויער.

היינט ווערט געשפילט 2 מאל. 8 און 10 אווענד.

„מוהמע" רבקה און „פעטער" שלמה
האט מען אויפסניי מכבד געווען מיט א בעזעצעניש

(2) פארן געריכט זענען נעכטען געשטאנען די „מוהמע" רבקה בארנשטיין 36־יאהר אלט און דער „פעטער" שלמה גאלדבערג, ווערענדיג אנ־געקלאגט אין האבען א „הייזעל" אויף קיליבסקיעגא גאס.

דאס געריכט האט די „מומען" פערמשפט אויף 8 חדשים תפיסה און דעם פעטער שלמה אויף 6 חדשים.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. Trepman
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענערשוועכע אויך אלע ארט אנאליזען נעהמט אן פון 8—12 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 8—1. בעזונדער'ע ווארטע־זאל פאר פרויען.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס = גימנאזיום (Kategorja A)
פרויען - גימנאזיום
און פריוואטע פאושעכנע שולע
פון מאריע האכשטיין
טעל. 214-27 23 וואולטשאנסקא 23 טעל. 214-27
די קאנצעלאריע איז אפען פון 9—2 מיטאג און פון 5—7 אווענד.

דער אריער-פאראגראף
שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

ר. איזראעל

193

— זיכער עפעס ביזעס? האט שרה געזאגט, דערזעהענדיג מאטלען ביי זיך.

— געוויס, געוויס, עפעס ביזעס, און דער צו א פרעהליך ביזעס.

— וואס איז געשעהען? האט שרה זיך אפגע־שטעלט פון דער ארבייט, וואס זי האט געראד גע־טון.

— כ'האב בעקומען א בריף.

— פון וועמען?

— פון אייער זוהן הענעך.

— פון וואנען?

— פון לאדז. זעהט אויס, אז אייער הענעך'ל געפינט זיך אין לאדז.

— פון דארט האב איך דאך אויך בעקומען דאס בעכטיגע געלד. ווייזט מיר דעם בריף ר' מא־טיל, וואס שרייבט ער?

— איילט זיך נישט אזוי שטארק, די איבערא־שונג וועט דאך אייך שטארקער זיין ווען איהר וועט אביסעל צוווארטען.

— ווי קענט איהר שפאסען ביי אזא ערנסטען ענין, האט שרה איהם געמאכט א פאראורף, איהר ווייסט דאך ווי אומגעדולדיג איך בין, ווי איך האב מיר שוין אויסגעווייבט די אויגען צוליב דעם דאזיגען בריף.

— איך ווייס דאס אויסגעצייכענט, ווי וואלט א־בער נישט בעסער געווען ווען איהר זאלט רעדען מיט איהם, פערזענליך, און נישט לייענען זיינע בריף.

— ווען דאס וואלט מעגליך געווען, איך וואלט אוועקגעגעבען עטליכע יאהר פון מיין לעבען.

— פארוואס זאל דאס נישט מעגליך זיין? פאר וואס זאל ער נישט קענען זיך מיט אייך זעהען, ווען ער געפינט זיך אזוי נאהענט פון דאנען, איך האב בעשלאסען זיך צו ווענדען צו הענעך'ן, אז ער זאל אהערקומען זיך מיט אייך זעהען.

— ווען איהר וואלט דאס געקענט אדורכפיה־רען....

— פארוואס קען נישט? אבער איך האב איין בע־דינג.

— וואס איז דער בעדינג

— אז איהר זאלט זיך אויפפיהרען ווי א מאן און נישט ווי א יהודי'ע.

— איך פערשטיי נישט, וואס איהר מיינט דערמיט צו זאגען.

— איך מיין, אז איהר זאלט נישט מאכען קיין סצענעס מיט קיין געוויינען און געשרייען, איהר דארפט דאך פערשטיין שרה, איהר זענט דאך נישט קיין קינד מעהר, הענעך האט פיל איבער־געלעבט אין דייטשלאנד, ער זעהט (שוין נישט אזוי אויס, ווי ער האט אויסגעזעהען, פיל ערגער...

— פון וואנען, ווייסט איהר דאס? איהר האט דאך איהם נישט געזעהען!.. .

אין דעם אויגענבליק איז אין שטוב אריינגע־פאלען צילקע דער „יונג" און האט א געשריי גע־געבען: איהר ווייסט וועמען איך האב דא געזעהען ווער עס איז געקומען אהער?

און איידער ר' מאטעל האט נאך בעוויזען זיך צו אריבערטיהען און געבען א צייכען צילקען, אז זי זאל נישט טאהפיל רעדען, האט צילקע ווייטער געערעדט.

— אייער הענעך פון דייטשלאנד איז דא גע־קומען.

— צילקע, דו האסט נישט פון וועמען חוזק צו מאכען, האסט דו זיך מיר אויסגעקליבען, האט שרה ערנסט געזאגט.

— כ'זאל אזוי האבען אלדאס גוטס, כ'זאל אזוי לעבען ווי איך האב איהם מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהען. כ'האב איהם באלד דערקענט...

שרה האט אנגעקוקט ר' מאטלען, וועלכער האט גארנישט געענטפערט, נאר א שאקעל געגעבען מיטן קאפ, וואס האט געזאלט בעדייטען אז דאס וואס צילקע זאגט איז אמת.

צילקע איז געווען אזוי איבעראשט אז זי האט גארנישט בעמערקט וואס עס טוט זיך אין צימער און האט ווייטער געשריגען:

— אויף מיין עהרליך ווארט, ווי איך האב איהם געזעהען. ער זעהט זעהר שלעכט אויס, איך האב מיר איהם אנדערש פארגעשטעלט, ער איז דאך איבער גאנצען גרוי...

שרה האט נישט ספאזמירט, נישט געוויינט, זי האט שוין איצט פערשטאנען פארוואס ר' מאטיל איז געקומען צו איהר, כדי זי פארצובריטען צו דער בעגעגעניש מיט איהר זוהן, זי האט פערשטאנען אז מיט איהר הענעכן האט געמוזט עפעס פאסירען, ער איז א קאליקע, אדער וואס? זי האט פערשטאנען אז זי מוז זיך שטארקען און איבערטראגען אפילו דאס ערגסטע.

— וואו האסטו איהם געזעהען צילקע? האט שרה געפרעגט.

— איך האב איהם געזעהען אין דער גאס, וואו ס'געפינט זיך ר' מאטילס גרויסע הויז.

— אזוי? הייסט דאס, ר' מאטיל, אז ער גע־פינט זיך ביי אייך אין שטוב, איהר זענט נאר א־הערגעקומען מיך צוצוגרייטען צו דער בעגעגעניש.

— אזוי איז עס, האט ר' מאטיל געזאגט, איך האב נישט געוואלט אז איהר זאלט מיטאמאל אי־בעראשט ווערען...

— וואס איז הענעכן געשעהען? איז ער עפיס א קאליקע?

— ניין, דאס נישט, איך האב איהם גענוג גע־זעהען, און מיט איהם גערעדט, ער האט נישט קיין שום פיזישען פעהלער.

— נאר וואס דען איז איהם?

— ער זעהט שלעכט אויס, ער איז פערצאפלט נאך דעם אלעם, וואס ער האט געליטען.

— בין איך דאך א מאמע, וואס קען פער־שטעהן.

צילקע האט דערווייל געשריגען:

— ער זעהט שלעכט אויס, אזוי ווי ער וואלט גע־ווען אן אלטער מאן, שרה אייך וועט איצט גוט זיין. הענעך איז דאך אזוי רייך.

צילקע האט שוין נישט געוואלט ארויסגעהן, זי האט געווארט אויף הענעכן, זי האט איהם גע־וואלט זעהען, זי האט מיט איהם געוואלט רעדען.

— אויב אזוי צילקע, האט ר' מאטיל זיך דער־צידערט, געהט אוועק צו מיר, דארט געפינט זיך הענעך מיט נאך א הער, זאגט איהם אז איך האב געשיקט נאך איהם, אז ער זאל תיכף אהער־קומען.

— גוט, איך געה שוין, איך פליה שוין, איך וועל אהן איהם נישט קומען.

צילקע איז געווען א טאכטער פון וואסער־טרעגער אין שטעטעל, זי האט זיך אויפגעהאדע־וועט אהן מאמען, וועלכע איז געשטארבען אין קימ־פעט, בעת צילקע איז געבוירען געווארען. שעהן איז זי געווען ווי קיין שום מיידעל אין שטעטעל, גע־זונד, אזוי, אז זי האט נאך קיינמאל נישט געוואוסט וואס הייסט קראנק זיין. נאר ווילד איז זי געווען אויך ווי קיינער נישט אין שטעטעל. זי האט קיינמאל נישט געלערנט, אומעטום איז זי געווען, די שווער־סטע ארבייט האט זי געטון, יעדען געהאלפען מיט וואס זי האט נאר געקענט און פון קיינעם נישט גענומען דערפאר בעצאהלט. זי איז געווען עהר־ליך. די עהרליכקייט אליין, צוליב איהר ווילדקייט און איהר שווערער ארבייט האט מען זי גערופען „צילקע דער יונג", זי האט אין שטעטעל פאר קיי־נעם און פאר גארנישט קיין מורא נישט געהאט. זי האט יעדען געזאגט דעם אמת אין די אויגען א־ריין און האט אויך איהר פרימיטיווען אופן גע־קעמפט פאר גערעכטיגקייט. הגם אלע אין שטע־טעל האבען געלאכט פון צילקען, האט מען זי פונ־דעסטוועגען ליב געהאט צוליב איהר אינערליכער גוטסקייט און איידעלקייט.

(פארטזעצונג קומט)

אַנ׳אויסערגעוועהנליכע טראַגעדיע פון ליבע,

מאָרד און זעלבסטמאָרד אין אַ רומענישען מאָנאַסטיר

נישט לאַנג צוריק האָט זיך אין אַ דאָרף אין די רומענישע קאַרפּאַטוס בערג אָפּגעשפּילט אַ שוידערליכע טראַגעדיע, וואָס איז אַרויסגעקומען אַלס רעזולטאַט פון אַנ׳אויסערגעוועהנליכער קאָמבּינאַציע פון ליבע, טויט, ענטוישונג און נקמה.

דער יונגער זוהן פון׳ם רייכען און אַדעליגען גוט־בעזיצער פון יענעם דאָרף האָט געפיהרט אַ ליבע מיט דער שעהנער יונגער טאָכטער פון אַ פּראָסטען פּויער פון דעמזעלביגען דאָרף. דער יונגער ליבהאָבער האָט, ווי עס איז דער שטייגער אין אַזוינע פאַלען, געשוואוירען אַז דער יונגער פּויערים־טאָכטער אייביגע ליבע מיט אַ צוזאָג, אַז כאָטש ער איז פון אַזאַ הויכען שטאַנד, וועט ער פונדעסטוועגען מיט קיין אַנדערער נישט חתונה האָבען ווי נאָר מיט איהר.

ווי ווייט דער יונגער נאָבּעלמאַן האָט עס געמיינט ערנסט מיט זיין צוזאָג, לאָזט זיך נישט אויסטיילען, עס איז זעהר מעגליך, אַז ער וואָלט געוואָלט האַלטען וואָרט, אָבער ווען זיינע עלטערן זענען געוואויר געוואָרען וועגען דעם האָבען זיי איהם שטרענג פאַרבאָטען (צו פיהרן זיך) מיט זיין געליבטער. אנשטאָט איהר האָבען זיי פאַר איהם אויסגעקליבען אַ כלה פון אַ רייכען שטאַנד, און נישט געקוקט אויף זיינע טענות, פאַל מיט געבעט און מיט טרעהרען, אַז ער ליבט בלויז דאָס אָרימע פּויערים־מיידעל, איז ער פון זיינע שטרענגע עלטערן געצוואונגען געוואָרען אָפּצוגעבען די פּויערטע און צו בעשליסען זיך חתונה צו האָבען מיט — „זיין גלייכען".

די עלטערן פון דער יונגער פּויערים־מיידעל זענען, ווידער פון זייער זייט, געוואויר געוואָרען וועגען דעם פעהראַט פון דעם יונגען נאָבּעלמאַן, האָט מען אָפּגעהאַלטען אַ פאַמיליען־בעראַטונג און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אויב נישט מיט גוטען, זאָל מען מיט געוואַלד צווינגען דעם יונגען פּריץ חתונה צו האָבען מיט דער, מיט וועמען ער האָט אַ לאַנגע צייט פאַרבראַכט אין ליבע־פערהעלטענישען.

אין דעמזעלבען אָוענד האָבען צוויי ברידער פון דער אָפּגענאַרטער מיידעל זיך אַוועקגעלאָזט צום שלאָס, אין וועלכען דער יונגער נאָבּעלמאַן האָט געוואוינט. די האָבען איהם געטראָפען שפּאַצירענדיג איבער׳ן גאָרטען. און איידער ער האָט געקאָנט זיך אַרומצוקוקען, זענען די צוויי ברידער שוין געשטאַנען נעבען איהם מיט זייערע רעוואָלווערן און זיי האָבען איהם געצוואונגען מיטצוגעהן מיט זיי אַ לאַנגען באַרג אַרויף, וואָס האָט געפיהרט צו דעם אַלטען מאָנאַסטיר.

אין דער קירך פון יענעם מאָנאַסטיר האָט זיך געפונען זייער שוועסטער, די געליבטע פון זייער געפאַנגענעם פּריץ זוהן, און נעבען איהר איז געשטאַנען דער גלח, פון דער קירך, וועלכען די ברידער האָבען אויפגעוועקט פון זיין געלעגער צו פאַרזעהן די חתונה־צערעמאָניע. די צוויי ברידער האָבען דעם בחור אַוועקגעשטעלט לעבען דעם אַלטאַר, וואָס איז קוים בעלויכטען מיט׳ן פונקעלען ליכט פון די אייל־לאָמפּען אין קירך, און האָבען צו איהם געזאָגט:

„דו האָסט געפיהרט אַ ליבע מיט אונזער שוועסטער און דאָס גאַנצע דאָרף ווייסט דערפון, איצטער האָסטו זי אַוועקגעוואָרפען... דו מוזט מיט איהר חתונה האָבען — אָדער דו בעצאָהלסט מיט דיין לעבען!"

דער יונגערמאַן איז געבליבען שטעהן פערצווייפעלט. ער האָט געטענהט אַז ער ליבט נאָך אַלץ זייער שוועסטער, אָבער זיינע עלטערן לאָזען נישט, און עס איז זיין פליכט צו פאָלגען די עלטערן.

„ניין — האָבען די פּויערים־ברידער געענטפערט — דאָס ערשטע וואָרט דיינס האָסטו געגעבען צו אונזער שוועסטער, און עס איז דעריבער אויך דיין ערשטע פליכט צו האַלטען אָט־דעם צוזאָג".

ווען אָבער דער יונגערמאַן האָט זיך אָפּגעזאָגט נאָכצוגעבען זייער פאָרלאַנג, האָבען זיי איהם געגעבען פינף מינוט צייט צו איבערלייגען זיך. דער יונגערמאַן איז געבליבען שטיין אין אַנגסטען, דאָס מיידעל, וואָס האָט איהם אמת געליבט און האָט נישט געקענט צוזעהען זיין צער, האָט זיך געבעטען ביי איהרע ברידער זיי זאָלען איהם לאָזען פריי. די ברידער האָבען אָבער געשוויגען און געוואַרט. ווען די פינף מינוט זענען געווען פאַראיבער און דער בלאַס־געוואָרענער נאָבּעלמאַן האָט אַלץ געשוויגען האָבען די צוויי ברידער אַ הויב געטאָן זייערע וואָפען, דאָס מיידעל האָט זיך פערצווייפעלטע אַ שטעל געטאָן צווישען איהר געליבטען און די אָפענע מיילער פון די צוויי רעוואָלווערס. איינער פון די ברידער האָט אָבער זיין שוועסטער אַוועקגעצויגען אָן אַ זייט און אַ סעקונדע אַרום איז שוין דער יונגער נאָבּעלמאַן געלעגען טויט צופוסענס פון׳ם אַלטאַר.

די יונגע פּויערים־טאָכטער האָט אויסגעשטויסען אַ פערצווייפעלטען געשריי, האָט זיך אַ וואָרף געטאָן נעבען דעם טויטען קערפּער פון איהר געליבטען, און איידער די ברידער איהרע און דער גלח האָבען עפּעס געקענט טאָן, האָט זי איינגענומען אַ פּאָרציע גיפט, וואָס זי האָט אַרויסגעצויגען פון איהר בוזים, — און אייניגע מינוט אַרום איז זי שוין אויך געווען פריי פון איהרע ליידען.

דער גלח האָט איצט, אנשטאָט חתונה ברכה, שטיל געפּרעפּעלט אַ תפילה פאַר די צוויי יונגע נשמות...

וואָס קאָן אַלס פאָרקומען מיט אַ מאַן.

בעת זיין ווייב געפינט זיך אויף זומער־וואוינונג

יאַדזשע־מאַדזשע (יענטע מידעל) און גענעק זאַרעך (גימפּעל־זרח) זענען אַ פּאָרפּאָלק. און לויט׳ן קלאַנג פון זייער נאָמען — אַ מאָדערן פּאָרפּאָלק. דער מאָדערניזם פון יאַדזשע־מאַדזשען דריקט זיך אויס נישט בלויז אין דער פערגויאישונג פון נאָמען. נאָר אין נאָכמאַלפּעוען אַלץ, וואָס די קאַלעזשאַנקעס און שכנטעס טוען.

האָט יאַדזשע מאַדזשע דערזעהן צום ערשטען מאָל ביי אַ קאַלעזשאַנקע אַ פּאָלקע, איז זי גלייך אַוועק אין אַ זאַקלאַד און זיך געלאָזט אָפּשערען די צוויי לאַנגע צעפּ. האָט ווידער אַנ׳אַנדערע קאַלעזשאַנקע זיך שפּעטער בעוויזען מיט אַ׳לאַ גאַרסאָן קאָפּעל, איז יאַדזשע מאַדזשע געוואָרען אַ כלאָפּטשיצע. ווען אַ דריטע קאַלעזשאַנקע האָט אַנימאַל, זייענדיג צו־גאַסט געעפענט די סאָקיעוקע אַרויסגענומען אַ פּאַפּיראָסעל, און עס פערדרייכערט, האָט יאַדזשע מאַדזשע פערשטאַנען, אַז דאָס איז מסתמא אויך מאָדערן און זי האָט דעריבער באַלד אָנגעהויבען צו קורזשען, אַז עס קורזשעט זיך פון איהר ווי פון אַ פאַבריק־קוימען; טרעפט יאַדזשע־מאַדזשע אַ שכנטע אין אַ געזעלשאַפט עוסק זיין אין אַ ברידזש, בעהמט זי זיך אויך צו די כלים און ברידזשעוועט ביי טאָג און ביי נאַכט.

בעזונדער עמפּינדליך איז אָבער יאַדזשע־מאַדזשע אויף דער דאָרף־מאָדע. יאָ, ביי יאַדזשע־מאַדזשע, ווי ביי טויזענטער אַנדערע „מאָדערנע" ווייבער, איז דאָס פאָהרען אין דאָרף אויף זומער־וואוינונג, נישט מעהר, ווי אַ מאָדע־זאַך. קוים בעוויזט זיך נאָר די ערשטע פריהלינג־זון, און אַ שכנטע אָדער קאַלעזשאַנקע הייבט אָן צו פּלאַפּלען וועגען פאָהרען דינגען איז יאַדזשע־מאַדזשע שוין נישט קיין היגע.

גענעק־זאַרעך איז אַפילו פון זיין יאַדזשע־מאַדזשעס מאָדערניזם נישט אַזוי שטאַרק בעגייסטערט. פון דער זומער־וואוינונג מאָדע האָט ער אָבער גראָד יאָ געהאַלטען און חוזק אונטערגעגעבען היץ, אַז זי זאָל זיך וואָס שנעלער איבערפּעקלען אין דאָרף. אמת דערמיט איז ער אויסען געווען נישט אַזוי ווייט דאָס געבען יאַדזשע־מאַדזשען אַ געלעגענהייט צו סטאַווען זיך פאַר די שכנטעס און קאַלעזשאַנקעס, נאָר זיין אייגענעם נוצען און בעקוועמליכקייט. איז דאָך די צייט, ווען יאַדזשע־מאַדזשע פּלאַנטעוועט אויף דער קיה־לאָנקע ביי גליקליכסטע און אַנגענעהמסטע אין זיין לעבען. ער האָט דעמאָלט די מעגליכקייט אומגעשטערט אויסצולאָדעווען זיין מענער־טעמפּעראַמענט אַזוי, אַז ער פיהלט ערשט אַז ער לעבט אויף דער וועלט.

דאָס אַלעס איז אָבער גוט געווען אין יענע גאָלדענע צייטען, ווען פירמע איז געווען פירמע, פּאָסטען—פּאָסטען, און פּרנסה־פּרנסה. היינט אָבער ווען גענעק־זאַרעך שפּאַנט איבער די גאַסען און קוקט אין הימעל אַריין, אפשר וועט דאָך פון ערגיץ אַראָפּפאַלען אַ לעבעדיגער זלאָט, קאָן ער זיך אַזאַ פערגעניגען ווי זומער־וואוינונג נישט פערגינען.

יאַדזשע־מאַדזשע האָט אָבער נישט געוואָלט וויסען פון קיין שום קריזיסען און חכמות. וואָס הייסט זי האָט גענומען מוראַדיג ליאַרמען — זי וועט זיצען איבער׳ן הייס, בעת אַלע איהרע קאַלעזשאַנקעס און שכנטעס זענען אין דאָרף. נישט דערלעבען זאָלען זיי עס! יאַדזשע־מאַדזשע האָט אַזוי לאַנג געפּרעגעלט און געבראָטען דעם אָרימען גענעק־זאַרעך, ביז ער האָט געמוזט וועלטען איינלייגען און צוזאַמענשאַפען אַ פּאָר גילדען און זי משלח זיין אין דאָרף.

באַלד, ווי די פוהר זאַכען איז אַרויס פון טויער, האָט זיך גלייך דערוואוסט דער ווירט און ער האָט אָנגעהויבען צו געוואַלדעווען, הלמאי מען צאָהלט נישט קיין דירה־געלד און מ׳פאָהרט אויף זומער־וואוינונג, ער וועט שוין דערפאַר לענגער נישט אויפהאַלטען די עקסמיסיע און זי גלייך אויספיהרען. נאָכ׳ן ווירט זענען געקומען צו לויפען מיט ד׳זעלבע טענות דער געוועלבער, קוהלען־הענדלער, מילך־ידנה, דער קצב און אַלע איבעריגע איינגעריכטער און איבעריערים.

גענעק־זאַרעך האָט זיך געטראַכט: מיין יאַדזשע־מאַדזשע זיצט זיך אין דאָרף און פּאַשעט זיך דעם אונטערשטען און איך לייד פון אַלע זייטען, געברענטע צרות, פאַרוואָס זאָל איך, איך נישט וויסען פון אַ לעבען אויף דער וועלט?

גענעק־זאַרעך האָט זיך ליטיש אויסגעפּוצט און זיך געלאָזט איבער׳ן שטעטעל זוכען אַנ׳„עבירה". ס׳האָט זיך איהם באַלד אונטערגערוקט אַ נאַכט־פערל, ער האָט זי אַהיימפערבעטען און זיך גענומען משמח זיין. בשעת מעשה ווערט די אורחטע פלוצלונג טויט־בלאַס, זי גיט אַ מוראַדיגען געשריי און איידער גענעק־זאַרעך קוקט זיך אום ליגט שוין אַ ביי־געבוירען ילדל׳ל אויף דער פּאָדלאָגע.

דער בעל־הבית הייבט אָן ציטערען פאַר שרעק און ווייסט נישט, וואָס פאַר אַנ׳עצה זיך צו געבען. די קינפּעטאָרין דאַגעגען פערלירט זיך נישט, זי קריכט אַראָפּ פון דער קאָזעטקע און צולייגט זיך מיט׳ן יאַטעל אין יאַדזשע־מאַדזשעס בעט, ווי אַנ׳אמת׳ע באַלעבאָסטע.

פּאַסירט האָט די דאָזיגע פּאַסירונג פּונקט אין דערוועלבער תשעה באב נאַכט, ווען איבער לאָדזש האָט זיך דורכגעטראָגען דער איבעררוקספּולער שטורם רעגען מיט די שרעקליכע דונערען און בליצען. יאַדזשע מאַדזשע האָט גראָד דעמאָלט געהאַפּסט אויף דאַנציג. דערהערענדיג דעם ערשטען דונער איז זי פון שרעק אַרויסגעשפּרונגען פון די הויזען שנעל אַהיים, פערריגעלט טיר און פענסטער, איבערגעדעקט זיך מיט דער דעק און איינגעשלאָפען. האָט איהר געחלומט אַ וויסטער חלום: אַז אַ דונער איז אַריין אין איהר ווינטער־וואוינונג און פערניכטעט דאָס גאַנצע בעל־הבתישקייט, און אַוועקגעלייגט אַ קאַלטען גענעק־זאַרעך׳ן.

יאַדזשע־מאַדזשע האָט געכאַפּט פאַרטאָג די ערשטע באַהן און איז געפלויגען קיין לאָדזש. אַריין אין דער היים און דערזעהענדיג דעם מצב: ווי גע־ביעק פּאַרעט זיך מיט אויפגעשאַרצטע הענט ביי דער שיקסע מיט׳ן שרצ׳ל, איז געוואָרען הימליך, און שטעמעל. וואָס? — האָט זי גענומען צאַפּלען — איך וועל זיך פערשוואַרצט ווערען אין דאָרף און מיין געשפּאַן וועט זיך אין דער היים זאַבאַוויען מיט שיקסעס?!

גענעק־זאַרעך האָט זיך אָבער דאָס מאָל נישט פערלוירען און דער פּיערשפּיערין רוהיג געענטפערט: שפּריינג נישט, מיין שאַץ, אַזעלכע זאַכען זענען היינט „מאָדערן"!...

אויב אַזוי — האָט יאַדזשע־מאַדזשע זיך נאָך שטאַרקער געוואָרפען — וועלען מיר דיך מוזען גטן.

גוט, כ׳האַלט דיך ביים וואָרט. און דאָס וועט טאַקע אויך זיין „מאָדערן", האָט גענעק־זאַרעך איהר געענטפערט.

דאָס דערמאָנטע „מאָדערנע" פּאָרפּאָלק האַלט טאַקע ביי גטן זיך.

אַרגוס.

שטאַרק

(ערצעהלונג) פון ה. מיכאל.

די אַרקינס, ליזאַ און הערי, גרייטען זיך צו אַ גרויסען יום־טוב; צום פינף־און־צוואַנציג יאָהריגען יובילעאום פון זייער חתונה.

די אַרקינס זענען מענשען פאַרמעגליכע, און ליזאַ אַרקין האַלט כסדר אין איין הערען פון די שכנים:

— היינטיגע צייטען איז אַ זעלטענהייט צו געפינען אַזאַ גליקליכע פרוי, ווי איהר. אַ שטוב, קיין עין הרע, פול מיט אַלדאָס גוטס, וואונדערבאַרע קינדער, אַ וואונדערבאַרער מאַן, אַ זעלטענער פאַמיליען־מענש, זיצט שטענדיג אין דער היים..

פרוי אַרקין שמייכעלט, אָבער אין האַרצען ביי איהר גריבעלט זיך בשעת מעשה עפּעס אַ ברענענדיגע זויערקייט. איהר מאַן! איין קליינליגקייט! אמת ער איז אַ גוטער, איבערגעגעבענער, אָבער — בלויז איצט, ווען ער איז אַלט געוואָרען.

געווען אַ צייט — וויפיל טרעהרען האָט זי צוליב איהם שטילערהייט פערגאָסען, שוין פון דעם צווייטען יאָהר נאָך דער חתונה האָט הערי זיך געטאָן מיט פרעמדע, עפּעס מאָדנע ווי ערגעץ אַ חבעורדיג פּנימל. — איז ער דאָ! צום ערשטען מאָל האָט זי בעמערקט, אַז הערי פערקוקט זיך אויף דער דינסט־מיידעל — אַ פּיפּיגע מויד מיט ברענענדיגע אויגען. זי, ליזאַ, איז געווען צו־שטאַלץ ביי זיך, אַז זי זאָל דעם מאַן אויסרעדען, אָדער געבען איהם אָנצוהערעניש אַז זי איז אייפערזיכטיג. זי האָט גענומען אָהן שום דיזערייען, פּראָסט און פּשוט אַוועקגעשיקט דאָס דינסטמיידעל. און זי האָט געהאָפט, ווי יענע האָט בייז געוואָרטשעט אויף זיך.

— שוין איינמאָל אַנ׳אייפערזיכטיגע פרוי! אָבער נישקשה, ער וועט זיך שוין אַנ׳עצה געבען מיט דיר אויך... אָפּצונאַרען!...

פאַר שאַנדע איז ליזאַ דאַן אַנטלאָפען פון דער היים. אַנ׳עזות פון אַ מויד! האָט זיך אָבער בעוויזען, אַז די מויד איז פאַקט געווען גערעכט: הערי האָט זיך טאַקע אַנ׳עצה געגעבען... זי האָט איהם קיין איין מאָל נישט געקאָנט כאַפּען ביי דער האַנט. בעשולדיגען איהם אין עפּעס קאָנקרעטען, אין עפּעס בעשטימטען; זי האָט אָבער געוואוסט, אַז ער איז אַ וועלכער...

אין די געשפּרעכען פון איהרע פריינדינעס, מיט פּונקט אַזעלכע יונגע ווייבלעך ווי זי אַליין, האָט ליזאַ אַלעמאָל ספּעציעל געבעטען דעם שמועס און אַלץ געזוכט אַרויסצוקריגען אויף דער טעמע וועגען געטרייקייט פון מענער, ביי זיך אין האַרצען האָט זי נישט געגלויבט די פריינדינעס איהרע ווען יענע האָבען פערזיכערט, אַז זייערע מענער קוקען גאַר קיינמאָל נישט אויף קיין פרעמדע פרויען.

איינע אַ חברטע, האָט ליזאַ געהאַט. סאָניאַ האָט מען זי גערופען. געווען איז זי אַ שעהנע און אַ שטילע, זעהר אַ פיין מיידעל, הייראַטען האָט זי נישט געוואָלט. אַלעמען האָט זי אָפּגעזאָגט. און ליזאַ האָט געוואוסט, אַז סאָניאַ האָט ליב הערי׳ן, קיין בעשטימטען בעווייז האָט זי אָבער נישט געהאַט. זי האָט אָבער געוואוסט אַז סאָניאַ איז פערליבט אין איהר מאַן, און ער פון זיין זייט, ענטפערט איהר מיט ליבע.

אַ סך שלאָפלאָזע נעכט האָט ליזאַ פערבראַכט צוליב אָט דער סאָניאַן, געהאַט אפשר טויזענט פּיינע, פּראָוואַישע בעווייזען — און קיין איינעם נישט קיין רעכטען, קיין איינעם נישט עפּעס אַ ריכטיגען. אַ, הערי איז קלוג. ער ווייס ווי אָפּצווישען אַלע שפּורען! נאָר איינמאָל, ווען עס האָט איהר שוין צו־שטאַרק אַ בריה געטאָן ביים האַרצען (דאָס איז געווען פאַר׳ן געבוירט פון צווייטען קינד), האָט זי אַ געשריי געטאָן צו איהר מאַן, אַז זי ווייסט שוין פון לאַנג אַלצדינג, אַז ער און סאָניאַ...

זי האָט דערזעהן ביי איהם אין די אויגען פריהער אַ דערשראָקענקייט, דערנאָך אַ געמאַכטע גלייכגילטיגקייט. ער האָט זי אָנגערופען „היסטערישע פרוי," און ער האָט זיך אויסגעלאַכט פון אָט די „פּוסטע נאַרישקייטען" איהרע.

אָט אַזוי האָט זי אָפּגעלעבט אין וועהטאָגען פון אייפערזוכט די יוגענט איהרע, אָט אַזוי האָט זי אין וועהטאָגען אויך קינדער געבוירען — און די ערשטע וועהטאָגען זענען געווען פיל ערגער פון די לעצטע.

און אַזוי האָבען די אַרקינס דערלעבט דעם גליקליכען טאָג פון זייער זילבערנער חתונה, איצט ווייס זי שוין, ליזאַ, אַז הערי איז איהרער. אינגאַנצען איהרער. אָבער, אַנשטאָט פרייד, פיהלט זי בלויז אַ פערביטערטקייט און אַ צורייצטקייט, — יאָ, איצט, ווען ער איז אַלט געוואָרען איז ער איהר טריי! ניין, זי וויל נישט!...

געסט קומען אָהן אַ שיעור, ליזאַ, אַנ׳אויסגעפּוצטע, איינגעטאַנצט אין ווייסען, ווי אַ כלה, בעגעגנט די געסט, בעהמט אָן די גראַטולירונגען און שמייכעלט צו אַלעמען, און אַליין כאַפּט זי אַלע ווייל אַ קרומען קוק אויף דעם מענשען, פאַר וועמען זי האָט דאָס גאַנצע לעבען אָפּגעגעבען. אָט איז אויך סאָניאַ דאָ צווישען די געסט — די אָרימע אַלטע מויד! — אַב׳איינזאַמע! די אַמאָליגע פולע און שעהנע מיידעל איז איצט אַנ׳אויסגעטריקענטע, ווי אַ מומיע.

אָט געהט זי צו צו הערי׳ן, און ריקט איהם לאַנג די האַנט. ליזאַ זעהט, ווי נאַכלעסיג ער ווייסט כמעט אַרויס זיין האַנט. ווי ער ווענדט זיך אָפּ פון איהר... און אַ ווילד געפיהל פון פרייד כאַפּט זי מיטאַמאָל אַרום, ליזאַן:

„און אפשר, האָט זי גאָר די גאַנצע צייט געלעבט אין אַ נאַרישען טעות? אפשר האָט זי גאָר אומזיסט און אָהן אַ גרונט די גאַנצע צייט געליטען? אויב דאָס איז אַ טעות, איז זי גרייט, אַלץ צו פערגעבען דעם מאַן, בעטען ביי איהם ענטשולדיגונג"...

זי געהט צו צום מאַן און זאָגט מיט צערטליכקייט:

— הערי! קום אויף אַ ווייל אַריין אין אַ צווייטען צימער, איך וויל עפּעס פרעגען ביי דיר.

הערי נעהמט זי צערטליך אונטער׳ן אָרעם און זיי ביידע, בעגלייט פון בליקען, שמייכלען און אויסרופען פון די געסט, פערלאָזען דעם זאַל.

— הערי, איך האָב קיינמאָל נישט... קיינמאָל נישט געוואָלט הערען וועגען דעם... אָבער איך בעט דיך, הערי, זאָג מיר בלויז דעם אמת... בלויז דעם ריינעם אמת...

זי שטאַמעלט און פערדרייעלט זיך, ווי אַ מיידעלע.

— וואָס איז, טייערינקע?

זיין גרויסע, אָבער שעהנע מענליכע האַנט ליגט אויף איהר קאָפּ, אַזאַ וואַרימע, אַזאַ צערטליכע.

— הערי, זאָג מיר איצט, וואָס איז פאָרגעקומען צווישען דיר און סאָניאַן? איהר האָט זיך געליבט איינע די אַנדערע?

זיין האַנט ווערט שווער, ווי אַ שטיין, און אין די אויגען זיינע, פּונקט ווי מיט צוואַנציג יאָהר צוריק, בעוויזט זיך פריהער אַ צושראָקענקייט און דערנאָך אַ געמאַכטע גלייכגילטיגקייט. ער לאַכט:

— אָט האָסטו דיר גאָר אין מיטען־דעריבען ווייבערישע היסטעריקעס! ס׳אַזאַ נאַרישקייטען! ס׳אַזאַ פּוסטע נאַרישקייטען!

זי הערט שוין אָבער נישט, זי זעהט, זי ווייסט, זי האָט דאָס אַלעמאָל געוואוסט!

ס׳ווערט איהר מיטאַמאָל אומעטיג און קאַלט, און עס ווילט זיך שוין מעהר נישט פערבלייבען מיט איהם זאַלבעצווייט.

— נו, לאָמיר געהן צו די געסט! — זאָגט זי און בעפרייט זיך פון זיין וואַרימער האַנט. איצט, אַז ער איז אַלט געוואָרען, איז ער געטריי, זי שמייכעלט מיט אַ געמאַכטען שמייכעל און לויפט אַרויס צו די געסט.

און די געסט האַלטען נאָך אין געהן און ס׳קומען אַלעמאָל אָן נייע, זי זוכט אויס מיט די אויגען סאָניאַן, זי זעהט איהר איידעלע, אויסגעטריקענטע פיגור, זי פערגלייכט יענע מיט זיך אַליין, יענע איז פערוועלקט און זי איז נאָך אַ יונגע און בליהענדע פרוי, וואָס האָט פון כל טוב — שעהנע היים, קינדער, אַ מאַן... אָבער די פרייד וואַרימט איהר איצט נישט. דער פערוואונדעטער און צווועהטאָגטער ווייבערשער שטאָלץ קאָן בשום אופן נישט מוחל זיין, קאָן נישט פערגעבען. ניין, זי קאָן דאָס נישט! זי וויל, נאָר זי קאָן דאָס נישט.

און פערבייגעהענדיג נעבען דעם מאַן, גיט זי איהם אויפגערעגט־בייז אַ וואָרף־צו:

— נו, געה, אונטערהאַלט די געסט!

„די איצטיגע לאַגע פון יודישען פאָלק“

רעדע פון דר. נחום גאָלדמאַן אויף דער יוד. וועלט-קאָנפערענץ אין זשענעווע

זשענעווע (יט"א) אויף דער ערעפנונגס-זיצונג פון דער יודישער וועלט-קאָנפערענץ האָט דר. נחום גאָלדמאַן, ווי יט"א האָט שוין מיטגע-טיילט טעלעגראַפיש, געהאַלטען אַ רעדע וועגען דער „איצטיגער לאַגע פון יודישען פאָלק“. דר. גאָלדמאַן זאָגט צוו. אַנד.:

אין דער געשיכטע פון יודישען פאָלק איז שווער צו געפינען אַן׳עפּאָכע, אין וועלכע די יו-דישע עקזיסטענץ זאָל האָבען געוועזען אַזוי בעדראָהט, ווי אין דער איצטיגער צייט. דער היינטיגער קריזיס איז אַ דאָפּעלטער. פון איין זייט איז עס אַ קריזיס, וואָס נעמט אַרום כמעט אַלע צענטרען פון יודישען פאָלק. פריהערדיגע קריזיסען האָבען זיך בעצויגען אויף אַ בעשטימט לאַנד, און דאָס יודישע פאָלק האָט זיך געראַטעוועט דורך עמי-גראַציע. היינט נעמט אַרום דער קריזיס כמעט אַלע וויכטיגע לענדער פון דער יודישער עקזיסטענץ, וואָס עס איז דער פּועל-יוצא דערפון, וואָס מיר לעבען אין אַ תקופה פון דער וועלט-געשיכטע, אין וועלכע אַלע וויכטיגע טענדענצען האָבען גלייכצייטיג אַ השפּעה אויף אַלע פעלקער און לענדער. דערצו קומט נאָך צו דאָס, וואָס אין רעזולטאַט פון עקאָנאָמישען וועלט-קריזיס און פון דער נאַציאָנאַליסטישער ווירטשאַפטס-פּאָליטיק האָבען מיר נישט היינט קיין אימיגראַציע-לענדער. חוץ א"י איז נישטאָ קיין איין לאַנד פאַר אַ גרע-סערער יודישער אימיגראַציע, ווי מיר האָבען זיך עס איבערצייגט דאָס לעצטע יאָהר אויפ׳ן ביישפּיל פון די יודישע פליטים פון דייטשלאַנד.

דער צווייטער כאַראַקטעריסטישער מאָמענט פון היינטיגען יודישען עקזיסטענץ-קריזיס בעציהט זיך אויף אונזער אינעווייניגסטער קאָנסטיטוציע. דאָס יודענטום פון געטאָ האָט געהאַט אַבוועהר-וואָפען פון גייסטיגער נאַטור. מיר, די יודען פון היינט, האָבען אין אַ יאָהרהונדערט פון עמאַנציפּאַציע, אוועקגעלעגט דאָס דאָזיגע וואָפען און דעריבער זענען מיר פיל שטאַרקער אויסגעזעצט אויף אָנ-גריפען.

עס איז וויכטיג אויפצוקלערען פאַר זיך גופא די וויכטיגסטע סיבות, וואָס האָבען גורם געווען די נייע כוואַליע פון אַנטיסעמיטיזם און דעם אַנגריף אויף אונזער קיום. די ערשטע סיבה איז אָהן ספק דער

ווירטשאַפטליכער וועלט-קריזיס,

וועלכער האָט ענג געמאַכט די לעבענס-מעגליכקייטען פון מיליאָנען מענשען, אַזוי אַז מען פּרובט אָפּצונעמען די עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פון די-יעניגע, וועלכע זענען די שוואַכסטע, ד. ה. פון די יודישע מינדערהייטען, אָבער דער עקאָנאָמי-שער מאָמענט איז נישט דער וויכטיגסטער און וואָלט זיכער נישט געקענט ווערען פאַר אונז אַזוי קאַטאַסטראָפאַל, ווען נישט אַ רייהע גייסטיגע און פּאָליטישע טענדענצען, וואָס בעדראָהען אונזער עקזיסטענץ.

די ערשטע פון די דאָזיגע טענדענצען איז די שטייגענדע

סופּרעמאַציע פון שטאַאַטס-געדאַנק.

נישט דער נאַציאָנאַליזם בעדראָהט אונז, נאָר דער איבערגעשפּיצטער נאַציאָנאַליזם. דאָס איז די טענ-דענץ, וועלכע האָט געפיהרט צו דער טעאָריע פון טאָטאַל-שטאַט און וועלכע איז אַ פערלעצונג הן פאַר די קולטור-פּרינציפּען, הן פאַר די זיטליכע געזעצען, מיר האָבען שוין ענליכעס אין אונזער געשיכטע איבערגעלעבט: די טאָטאַליטעטס-אַנשפּרו-כען פון דער קירך, וועלכע די וועלט האָט איבער-וואונדען מיט אַזוי פיל קרבנות פון גייסט און בלוט, כדי איצט אויף זייער אָרט צו שטעלען די טאָטאַליטעטס=אַנשפּרוכען פון שטאַט. די דאָזיגע אַנשפּרוכען האָבען דעגענערירט אין דער שטאַטס-טעאָריע פון דריטען רייך. אמת, נישט יעדער טאָטאַלער שטאַט מוז אונז, יודען, אונמעגליך מאַ-כען דאָס לעבען. מיר האָבען פאַר זיך דעם ביי-שפּיל פון איטאַליען, וואו יודען ווערען נישט נאָר בעהאַנדעלט אַלס גלייכבערעכטיגטע בירגער, נאָר וואו עס ווערט זיי חוץ דעם אָנערקענט דאָס רעכט פון פיהרען אַן׳אייגען לעבען. אין מהות פון דער טאָטאַליטעטס-אידעע ליגט אָבער די לייכטקייט, מיט וועלכער דער שטאַט נייגט זיך נעגען די מינדערהייטען און ערלויבט זיך אין דעם פאָלק צו פערפאָלגען זיי מיט די ברוטאַלסטע מיטלען. עס איז דעריבער אונזער פליכט, צוזאַמען מיט אַנדערע מינדערהייטען, אויך גייסטיגע, צו בעקעמפען די היפּערטראָפיע פון דעם שטאַטס-געדאַנק און קלאָר-צו-מאַכען דער מענשהייט, אַז פאָלק, שפּראַך און קולטור זענען אייביגע ווערטען, וואָס טאָרען נישט פערלעצט ווערען, בעת דער שטאַט איז בלויז אַ נויט-אָרגאַניזאַציע, אַ טעכ-ניש ווערקצייג און אַז עס איז דאָס ערגסטע, ווען אַזאַ מיטעל ווערט אויפגעהויבען צו דער מדרגה פון אַ מולך.

אַן׳אַנדער געפעהרליכע טענדענץ איז די

פערהערליכונג פון ראַסען-געדאַנק.

מיר, יודען, וועלכע האָבען אפשר מעהר ווי יעדער אַנדער ראַסע פון דער מערב-וועלט גע-וואוסט, ווי אָפּצוהיטען אונזער ראַסען-כאַראַקטער, וועלען זיכער זיין די לעצטע, וואָס וועלען פער-לייקענען דעם ווערט פון ראַסען-פאַקטאָר. אָבער צווישען דער אָנערקענונג פון פּאָזיטיווען ווערט פון ראַסען=געדאַנק און זיין אויפהויבונג צו דער מדרגה פון אַן׳אַלמעכטיגען פּרינציפּ, ליגט אַ גרוי-סער אונטערשיד. דאָס ערגסטע מוז אָבער ענט-שטעהען, ווען ביידע היפּערטראָפיעס, פון טאָט אַ-לען שטאַטס=געדאַנק און פון איבערגעשפּיצטען ראַסען-פּרינציפּ, ווערען פעראייניגט.

אויף דער גלייכער ליניע ליגט אויף די היינט פּאָפּולערע טענדענץ, צו

ענטשיידען דורך מאַכט און געוואַלד-מיטלען קולטורעלע פּראָבלעמען.

עס שיינט, אַז די וועלט האָט פערלוירען דעם גלויבען, אַז דער וועג פון דער געשיכטליכער ענט-וויקלונג געהט פון דער מאַכט צום גייסט. עס שיינט, אַז די וועלט האָט פערלוירען דאָס געדולד און גלויבט, אַז היסטאָרישע פּראָבלעמען לאָזען זיך לעזען דורך שנעלע און ברוטאַלע ענטשיידונגען. מיר זענען אַן׳אַלט פאָלק און ווייסען, ווי קורצ-זיכטיג עס איז דער דאָזיגער גלויבען. מיט אונז האָבען געקעמפט גרעסערע מאַכט-קאָנסטרוקציעס ווי עס איז דאָס דריטע רייך, און דאָך האָבען מיר זיי איבערגעלעבט. מיר וואָלטען די היינטיגע מאַכט,האָבער פון דייטשלאַנד געקענט זאָגען, אַז מיר קוקען אַראָפּ אויף זייערע פּרימיטיווע מעטאָ-דען נישט בלויז מיט עמפּערונג גאָר אויך מיט איראָניע.

אויס דער ערקענטניש פון די דאָזיגע טענ-דענצען, וואָס זענען די פּאַראויסזעצונגען פון דער גרויסער אַנטיסעמיטישער כוואַליע, פליסען אַרויס אונזערע אויפגאַבען. עס זענען דאָ יודען, וועלכע עס דראָהט די סכנה אַרונטערצופאַלען די היינט-מאָדערנע, בּאַרבאַרישע טעאָריעס, יודען, וואָס גלויבען באמת, אַז די געשעהענישען פון 1933 האָבען אַן׳אַלגעמיינע בעדייטונג און, אַז די אידעע פון דעמאָקראַטיע, ליבעראַליזם, פרייהייט און טאָלעראַנץ איז אַן׳איבערגעלעבטע. מיר אָבער ווייסען, אַז אין אַ צייט, ווען מען וועט דענקען וועגען דעם דריטען רייך ווי וועגען אַ שרעק-געשפּענסט, וועלכע נאָך אַזעלכע אידעען ווי גלייכהייט און פרייהייט האָבען זייער אונפערענ-דערטע גילטיגקייט.

דערפון פליסט אויך אַרויס אונזער קאָנקרעטע שטעלונג לגבי אונזער לאַגע אין די פערשידענע לענדער.

די לאַגע אין דייטשלאַנד

איז פון פיל בעריכטען גענוג גוט בעקאַנט, מיר מוזען אָבער דאָ ערקלערען. אַז קיין שום ברוטאַלע פערפאָלגונג, ווי אַפילו די איצטיגע אין דייטשלאַנד, וועט אונז יודען קיינמאָל נישט צווינגען אַריינצו-לאָזען זיך אין וועלכע עס איז פּאַקטירונגען אָדער קאָמפּראָמיסען, לגבי אונזערע פאָדערונגען אין דער דייטשער יודען-פראַגע איז נישטאָ קיין אָרט פאַר קאָמפּראָמיסען, ווייל מיר פאָדערען דעם מי-נימום, נעמליך די פולע גלייבערעכטיגונג. דאָס וואָרט גלייכבערעכטיגונג האָט אַזאַ זין, דאָס אָדער זי איז פול אָדער זי איז בכלל נישטאָ. מיר ווילען דייטשלאַנד נישט בעהערשען און מיר האָבען עס קיינמאָל נישט בעהערשט. מיר ווילען גאָרנישט מעהר ווי גלייכבערעכטיגונג פאַר די דייטשע יודען אַלס אַ מינדערהייט, קיין שום אַנדער לאַנד האָט נישט אַזוי פיל ווי דייטשלאַנד נאָך דעם קריג געקעמפט אין נאָמען פון דעם פּרינציפּ פון מינ-דערהייטס-רעכט.

און אויב עס האָט זיך ליידער צווישען די דייטשע יודען נישט געפונען קיין גרופּע, וואָס זאָל אַרויסטרעטען אין נאָמען פון דעם דאָזיגען פּרינ=ציפּ, איז עס אָבער אונזער רעכט און אונזער פליכט צו שטעלען די דאָזיגע פאָדערונג פון מינ-דערהייטס-רעכט פאַר די דייטשע יודען. די שטע-לונג פון דעם דייטשען פערטרעטער אויף דער פּראַג-איאָהריגער פעלקער-בונד-פערזאַמלונג, אַז די דייטשע יודען-פראַגע איז נישט קיין מינדערהייטען-פּראַגע, איז צו אַבסורדאַל, אַז מען זאָל זי דאַר-פען אָפּשפּאַדען.

אין דעם צוזאַמענהאַנג דאַרף בעטאָנט ווערען נאָך עטוואָס, וואָס איך דאַרף זאָגען אין ערשטער רייה אַלס ציוניסט. אונזער א"י-פאָדערונג קען פאַרן יודישען פאָלק נישט זיין דער מינדעסטער אויס-רייד מוּתּר צו זיין אַפילו אויף אַ קוצו-של-יוד פון זיין גלייכבערעכטיגונג. די פאַלשעסטע וואָלט גע-ווען די בעהויפּטונג, אַז דער א"י-אויפבוי מאַכט איבעריג די גלייכבערעכטיגונג אין גלות. פון רעכט ליכען שטאַנדפּונקט האָבען מיר פּונקט אַזוי רעכט אויף א"י ווי אויף אונזער גלייכבערעכטיגונג אין די גלות-לענדער. פון אינערליך=יודישען שטאַנד-פּונקט ווידער, וועט א"י בלויז דאַמאָלס האָבען בעדייטונג און פּרעסטיזש, ווען עס וועט זיין דער טרעגער און רעפּרעזענטאַנט פון אַ שטאַרקען גלות יודענטום, ווען הינטער איהם וועט שטעהען דאָס 16-מיליאָניגע יודישע פאָלק. אַן׳א"י, וואָס הינטער איהם וועט שטעהען אַ רואינירט און אָרעם גלות-יודענטום, וועט זיין בלויז אַ קליינע יודישע אינ-זעל אין אַן׳אַראַבישען אָקעאַן.

(סוף מאָרגען)

דער ערשטער סאָוויעטישער געזאַנדטער אין רומעניע, אַ יוד

מאָסקווע, (יט"א) דער ערשטער דיפּלאָ-מאַטישער סאָוויעטישער פאָרשטעהער אין רומעניען וועלכער איז נאָר וואָס בעשטימט געוואָרען, מיכאַיל אָסטראָווסקי, איז אַ יוד.

ווי בעקאַנט, איז מיט אַ פּאָר חדשים צוריק אַ צווייטער יוד, סוריק, בעשטימט געוואָרען אַלס אַמבאַסאַדאָר אין דייטשלאַנד.

1274 יודען האָבען פערלאָזען קעלן

פּראַג, (יט"א) די דייטשע פּרעסע שטעלט פעסט, אַז שוין אין די ערשטע חדשים פון היטלער-רעזשים האָבען 1274 יודען פערלאָזען קעלן. לויט לויט דער פאָלקס-צעהלונג פון יאָהר 1925 האָבען אין קעלן געלעבט 16,093 און אין יוני 1933 איז די צאָהל יודען געפאַלען ביז 14,819.

קאָנפערענץ פון יונג-הדסה אין אַמעריקא

ניו-יאָרק, (יט"א) דאָ איז געעפענט געוואָרען די קאָנפערענץ פון „יונג-הדסה“, צו וועלכער עס זענען געקומען העכער 1000 דעלע-גאַטינס פון 200 שטעט.

די קאָנפערענץ וועט ווידמען סיל אויפמערק-זאַמקייט דער איינאָרדנונג פון דייטש=יודישע קינדער אין ארץ-ישראל.

אַראַבישע דאָקטוירים ביים הויך-קאָמיסאַר

ירושלים (יט"א) פאַרן הויך-קאָמיסאַר האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון אַראַ-בּישע דאָקטוירים, וועלכע האָט געבעטען, די רעגי-רונג זאָל אָננעמען מיטלען נישט צו דערלאָזען, אַז נייע דאָקטוירים זאָלען זיך בעזעצען אין לאַנד. די דעלעגאַציע, וועלכע איז בעשטאַנען פון צוויי קריסטליכע אַראַבער, האָט זיך בעקלאָגט, אַז די ניי-אָנקומענדע דאָקטוירים שאַפען אַן׳אַטמאָספער פון שאַרפע קאָנקורענץ.

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף

62 פּיעטריקאָווער 62

אָרדינירט פון 9,30 ביז 10.30 פאַרמיטאָג און פון 4–6 נאָכמ.

ספּעצ. האַרץ=קראַנקהייטען

די עקזאַמענס אין אַלע 7 קלאַסען הויבען זיך אָן דעם 21 ד. ח.

ס׳ווערען אָנגענומען שילער און שילערינס פון 3 ביז 6 יאָהר אין פּרעבעלשול
„ 6 . 14 „ „ שולע

דער פּראָגראַם

פון אונזער שול איז אַ פעראייניגונג פון צוויי וועלטען: דער היינטיגער מאָדערנער שול מיטן אַמאָליגען ליטווישן חדר מתוקן.

איינשרייבונגען טעגליך פון 9 – 2 נאָכמ.

Dr.

Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238=02

נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע

נעהמט אָן פון 8–12 ביינאַג, 4–6 און פון 7–8.

ראַטעוועט אייער געזונט

קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך-קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אַפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.

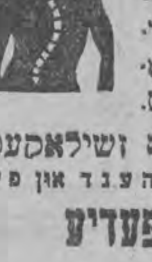

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַקעס. – גומי-זאָקען לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אנשטאַלט פאַר הייל=אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פראָנט פּאַרטער), טעל. 177=09 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק=בריף.

(אין זגערזש אויף טלאַמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

דערשאסען זיך אייגענעם שוועהר

(2) בעלכטען בייטאַכט איז אויף 11 ליסטאָפּאַד 19 (כאַיני) אין דער וואוינונג פון פראַנטשישעק קאַ־לישעווסקי פאָרגעקומען אַ „פריילעכע סעודה׳לע“.

אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך קאַלישעווסקי וועגען עפּיס צעווערטעלט מיט זיין שוועהר, סטאַניסלאַוו קאַפּעטש, אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און מיט 6 קוילען אַוועקגעלייגט איהם אַ טויטען אויפ׳ן אָרט...

דערנאָך איז ער גלייך אַוועק אין פּאָליציי־קאָ־מיסאַריאַט, וואו ער האָט געמאָלדען וועגען זיין פערברעכען און געבעטען מ׳זאָל איהם אַרעסטירען. עס ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג.

אונטערגעוואָרפען א קינד

(2) בעכטען האָט מען אין לאָקאַל פון דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ (זאַוואַדזקאַ 11) אונטערגעוואָרפען אַ 3־יאָהריג קינד — אַ מיידעלע.

ס׳קינד איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין שטאָטישען ערציהונגס־הויז.

די מוטער ווערט געזוכט.

שבת—דער גרויסער קאנצערט פון „שיר“ אין העלענאוו

שבת דעם 25־טען ה. ח. טרעט אויף דער „שיר“ מיט אַ גרויסען קאָנצערט אין העלענאָוו אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פּיווישיס. ס׳נעמען אנטייל דער געמישטער „שיר“־כאָר, דער מענער־כאָר. דער פאַרגרעסערטער סימפאָנישער אָר־קעסטער און די סאָליסטען פרל. ס. קראַפּיוניק (סאָפּראַן), ה. קאַרן (טענאָר) און ח. קאַליסקי (באַס). ביים קלאַוויר דער שטענדיגער מייסטער־האַפטער בעגלייטער פון דעם וועלטבערימטען יהודה מנוחין—אַרטור באַלזאַם. אין איינהאַלטסריי־כען פּראָגראַם פון קלאַסישע מוזיק און יודישע פאָלקס לידער געהט אויך אַריין די וואונדערבאַרע, שטאַרק ריהרענדע קאָמפּאָזיציע פון זילבערצ׳ן „על נהרות בבל“ וועלכע וועט אויסגעפיהרט ווערען פון דעם ספּעציעל איינגעשטודירטען מענער־כאָר.

דער יעצטיגער קאָנצערט האָט אַרויסגע־רופען אַ שטאַרקע פּעראינטערעסירונג אין די היגע מוזיקאַלישע קרייזען.

בריף אין רעדאקציע

ליידער, צווינגט מיך ה׳ ש. לעווי דורך זיין בריף איז׳ם נעכטיגען „נייער פאָלקסבלאַט“ צו אַ ביינעם, אָבער לעצטען ענטפער, וועלכע איך בעט אייך, חשוב׳ער העיר רעדאַקטאָר, אָפּצודרוקען אין אייער צייטונג.

אנשטאָט זיך מודה צו זיין, אַז די גאַנצע גע־שיכטע מיט מיין כלומרשטע, אָפּרופען זיך וועגען דער קראַנקער חלוצה איז מרישא ועד סיפא אויסגע־טראַכט, איז ה׳ ש. לעווי מהפך הקדרה על פיה און הייסט מיך מקבל זיין.

איך וועל זיך בישט אַריינלאָזען אין קיין חקי־רות וועגען דעם אומדין פון דעם דאָזיגען אַרויסרוף, נאָר איך ערקלער פשוט. ביי אונזער געשפרעך זענען וועזען פרנס ה׳ י. מ. וואָלדיסלאַווסקי און בית־החיים־אינטענדענט ה׳ א. ביאַלער, וועלכע זענען גרייט — אלס עדות פעסטצושטעלען, אַז איך האָב דעם זאַך, וואָס ה׳ לעווי שרייבט מיר צו, אָהער עפּיס ענליכעס בישט בענוצט.

דערמיט האַלט איך מיין בריף־אויסטויש מיט ה׳ לעווי פון מיין זייט פאַר געענדיגט.

ל. ה. בערנער

ח.־פּאַרזיצער פון דער סהלה־פערוואַלטונג.

א ניי־געבוירענע קינד אין ביאלאגישען פילטער

(2) בעת רייניגען האָט מען אין ביאַלאָגישען פילטער אויף פשעיאַזד געפינען אַ טויט קערפּערל פון אַ ניי־געבוירענעם קינד.

מ׳האָט דאָס טויטע קינד צוגענומען, בכדי אַ דורכצופיהרען אַ סעקציע.

פערבלאנדזשעט געווארען

נעכטען איז ארויס פון נאַרוטאָוויטשא 21 דער 9־יעהריגער אברהם משה שטשופאַק און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען. דאָס יונגעל איז פון דאָרף.

ווער ס׳ווייסט עפּעס וועגען דעם יונגעל, ווערט געבעטען צו מעלדען צו קאָן, נאַרוטאָוויטש 27, דאָס יונגעל טראָגט אַ לאַנג זשופּיצעל און אַ יודיש היטעל.

קלאנג־קינא CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

היינט פרעזענטירען מיר אַ פילם פון דער שלאָגער־סעריע Metro Goldwin Meyer א. נ.

„פאסירונגען אין האלבער נאכט“

אין די הויפּט־ראָלען: Loreta Janig און Ricardo Cortez | אויסער׳ן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאָבע און די נייעסטע אַקטואַליטעטען פון Fox | אָנהייב פון די סעאַנסען 4,30. שבת און יום־טוב 12 בייטאָג.

Ważne dla rodziców

7 kl. Prywatna Szkoła Powszechna Żeńska i Przedszkole „Świat Dziecięcy“

KLARY WOLFSONOWEJ

w Łodzi, ZAWADZKA 1, tel. 207-86,

zawiadamia, że szkoła będzie prowadzona według nowoczesnych wymagań nauki i wychowania.

UWAGA: Ażeby w obecnych kryzysowych czasach zaoszczędzić rodzicom wydatków na opiekowanie się dziećmi w domu przy odrabianiu lekcyj szkoła organizuje opiekę wychowawczo-naukową dla dzieci tut. szkoły, które pod wpieką wychowawczyń odrabiać będą zadane lekcje, poczem resztę czasu spędzą na grach, zabawach, spacerach i t. d.

Lekcje rozpoczęte. Zapisy kancelarja przyjmuje od 9—2 i od 5—7-ej.

סענסאציע אויפ׳ן ביכער־מארק!

די טעג איז ערשינען דאָס בוך

„פאלשע חרפה“

פון ד״ר מעד. ה. רוזשאַנער.

וואס יעדער דערוואקסענער דארף וויסען וועגען ווענערישע קראנקהייטען

פּרייז 2 זלאָטים. צו בעקומען: פּיעטריקאָווער 10 פּיעטריקאָווער 46 און נאַרוטאָוויטשאַ 8.

וויכטיג פאַר דאַמען נאָר פאַר 2 זל. ווערען איבערגעמאַכט די עלטעסטע היטען! אויף גאַנץ ניי און אויף נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס Modystka „TOLA“ 23 Żawadzka 23

צו די געעהרטע גנבים!

זונטאָג, ד. 19 ד. ח. פון 10—11 ביי נאַכט האָט מען מיר אַרויסגענומען אַ פּאָרטמאָנעט, אין וועלכען ס׳האָט זיך געפי־נען קונדישע וועקסלען. די וועקסלען ווע־רען ערקלערט פאַר אונגילטיג, 2 פּאַטענטען 1) ר. נייבערג און 2) י. ווינבערג און נאָך פערשידענע פּאַפּירען, וועלכע האָבען פאַר קיינעם קיין ווערט. ס׳ווערט געבע־טען געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען צו נייבערג, פּאָמאָרסקאַ 37, דיסקרעציע געזיכערט.

ל׳עכער אויף דער מאשין

ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי ג. נאַרדמאַן. שרודמיעסקאַ 8

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי

אנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענם

קוואַליפיצירטע פּאַקערקעס פון צוקער־לעך ווערען געזוכט ביי דער פירמע „אַרקאַדיאַ“, לאָדז, אָגראָדאָוואַ 13.

ס׳ווערט געזוכט אַ מיטנייער, ספּעציעל צו קינדער־גאַרדעראָבען ביי ה. ראָזענ־צווייג, שרודמיעסקאַ 25. 3440

פערשידענעם

יונגלעך צום זינגען ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך ביי טורנער, פּאָמאָרסקאַ גאַס נומער 69. 3438

דער גוט־בעקאַנטער פּענסיאָנאַט ווינער, גלאָוונאָ, וואַרכאָלאָוו זאַבוזשנאַ עמפּ־פעהלט פרייע צימערן אין דער גרויסער קאָמפאָרט־איינגעריכטעטער ווילע. אויס־געצייכענטע כשר׳ע קיך. אויף וואונש דיעטישע. נעהמט שוין אָן געסט אויף די יום־טובים. מעסיגע פּרייזען. אַ מנין אויפ׳ן אָרט.

ס׳איז פערלוירען געוואָרען אַ בעגלייט־שיין פון קאָנסערוועז. אָפּצוגעבען זאַ־וואַדזקאַ 18, וו. 20 געגען בעלוינונג.

אַ טיכטיגער יונגערמאַן זוכט אַרבייט אין אַ פאַבריק אָדער אַלס נאַכט־וועכטער פאַר אַ גאַנץ מינימאַלען לוין. בעסטע רעפערענצען. אָפּצרופען אין אדמ. אונטער „טיכטיגער“.

לעטשניצע

פאַר וועענעריש קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 205-38

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.

וועענעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס־סטאַנציע

איז טעגליך אַ גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr.

S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועענע־רישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער־שוואַכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אָן פון 8—2 נאַכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאָג און יום־טוב פון 8—2 נאַכמ. פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען.

Lek. dentysta

St. Gelberg

זאַוואַדזקאַ 14. טעל. 108=33

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוו.

Dr. med. A. WITOŃSKI

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעצ. האַרץ און לונגען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאַנאַ 20, טעל. 102-77

און נעהמט אָן פון 6—8 אָוונט.

„PRACA“

פרויען־פאַך־קורסען ביים פעראיין צו פערשפּרייטען פאַך־קענטניש צווישען יודישע פרויען

וואָלטשאַנסקאַ 21, טעל. 167-15

נעהמט אָן איינשרייבונגען אויף פאָלגענדע אָפּ־טיילונגען: 1) קונסט־שטיקעריי, 2) ראַמען־שניי־דעריי צושנײַדען, 3) גאָרסעטען־פאַך, 4) היטען־פוצעריי, 5) וועש־פאַך — צושנײַדען, 6) אָנדו־לאַציע, 7) מאַניקור.

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 9—1 און 3—7

Dr. med. **Niewiażski**

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.

Ignacy Grynberg

ספּעציאַליסט פאַר אינערליכעקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17, tel. 174-15.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און וועענערישע קראַנקהייטען

איז געוואָרען איבערטראָגען

אויף 2 זשעלאַזנאַ 2

(פּיעטריקאָווער 47)

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט, זונטאָג און הגאות פון 9—2 מיטאָג.

א וויזיט 3 זל.

פון 11—1 מיטאָג און פון 3—4 נאַכמ.

נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר.

ברוך־קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז. פון דעם אין גאַנץ פּוילען בערימטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך־ליידענדע!

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי־הייל־באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, דיקער שנעל און זיכער פון דעם גרעסטען ברוך, די שוואַרסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטע לײַדענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד הייל־באַנדאַזשען פאַר צו־ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אונדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך־באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּראָבירט די היילבאַרסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אָנערקענטע מעטאָדע פון אָרטאָפּעד. הייל־גאָרסעטען פאַר פערקרימונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינד־זוכט, לײַמענגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע קינסטליכע הענט (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַק־טישטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פלאַטפוס לויט נייעם־מאָדעל.

אַכטונג! אַכטונג!

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!

ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו. עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע־כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

דערמיט זאָג איך עפענטליך בעקאַנט, אַז זינט יאָהרען האָב איך געליטען אויף אַ שווערע צווייזײַטיגע ברוך־קראַנקהייט, וועלכע ס׳האָט מיר ערשט בעזייטיגט דער ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10. דער דערמאָהנטער בע־ריהמטער ספּעציאַליסט האָט מיר פערלעגט אַ ספּעציעלען פראַנצויזישען פּאַטענטירטען גומי־באַנדאַזש. איך פיהל מיך זעהר גוט, כ׳קען געהן און אַרבייטען, פאַר וועלכעס איך דריק איהם אויס מיין הערצליכסטען דאַנק און עמפּפעהל דעם ספּעציאַליסט אַנדערע רופּטור־קראַנקע.

(—) Raszkowski Adolf

Łódź, ul. Biskupa Bandurskiego 17 (dawniej Anna)

אנאנסען־פרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה

פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב־יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . 60—

נאָכ׳ן טעקסט—12 . . . . 18—

מיטער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פּרייז:

אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פאַרלאַנגען, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בעריכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאַהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר׳ן אינהאַלט און שטיל פון די אַנאָנסען איז די פערלאַג נישט פעראַנט־וואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.